

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Ve KAMER

A R R E S T

**nr. 214.910 van 31 augustus 2011
in de zaak A. 186.606/V-1772**

In zake: Michel PIRARD
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Luc Misson en Aurélie Kettels
kantoor houdend te 4020 Luik
rue de Pitteurs 41
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de BELGISCHE STAAT
vertegenwoordigd door de minister van Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Patrick Peeters en François Tulkens
kantoor houdend te 1170 Brussel
Terhulpesteenweg 120
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partijen:

1. de ORDRE DES BARREAUX FRANCOPHONES ET
GERMANOPHONE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Xavier Leurquin
kantoor houdend te 1160 Brussel
Tedescolaan 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

2. de ORDE VAN VLAAMSE BALIES
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Edward Janssens
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Louizastraat 32, bus 1
en advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 8 januari 2008, strekt tot de nietigverklaring van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De eerste tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 31 maart 2008. De eerste tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

De tweede tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 16 april 2008. De tweede tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Eerste auditeur Eric Thibaut heeft een verslag opgesteld.

De verzoeker heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij en de tussenkomende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 maart 2011.

Kamervoorzitter Paul Lemmens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Aurélie Kettels, die verschijnt voor de verzoeker, advocaten François Tulkens en Jens Mosselmans, deze laatste loco advocaat Patrick Peeters, die verschijnen voor de verwerende partij, advocaat Emmanuel Gourdin, die verschijnt voor de eerste tussenkomende partij, en advocaat Veerle Tollenaere, die verschijnt voor de tweede tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Eric Thibaut heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

De sluiting der debatten is vastgesteld op 13 april 2011, om aan de partijen de gelegenheid te geven bijkomende stukken neer te leggen. Geen van de partijen heeft van die mogelijkheid gebruik gemaakt.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Wettelijk kader en feiten

3. Ten gevolge van bepaalde ontwikkelingen in de rechtspraak van het Hof van Cassatie in verband met de terugvorderbaarheid van het ereloon van de advocaat, ingezet bij een arrest van 2 september 2004, heeft de wetgever de wet betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat aangenomen. Deze wet is op 21 april 2007 bekrachtigd en afgekondigd.

De wetgever heeft ervoor geopteerd om de verhaalbaarheid van een deel van het ereloon en de kosten van de advocaat te regelen via de rechtsplegingsvergoeding. Volgens artikel 1018, 6°, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 5 van de wet van 21 april 2007, is de rechtsplegingsvergoeding opgenomen in de kosten waarin de in het ongelijk gestelde partij wordt verwezen.

Artikel 7 van de wet van 21 april 2007 voorziet in de vervanging van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Het nieuwe artikel 1022 luidt als volgt:

“Art. 1022. De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de Ordre des barreaux francophones et germanophone, stelt de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen en op een met bijzondere redenen omklede beslissing, kan de rechter ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijs juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt.

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij.”

Artikel 7 van de wet van 21 april 2007 heeft het voorwerp uitgemaakt van verscheidene beroepen tot nietigverklaring bij het Grondwettelijk Hof, onder meer een beroep mede ingesteld door de verzoeker in de voorliggende zaak. Bij arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 heeft het Hof die beroepen verworpen.

Artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek is ondertussen gewijzigd bij de wetten van 22 december 2008 en 21 februari 2010. De laatstgenoemde wet is nog niet in werking gesteld. Eén van de wijzigingen bij de laatstgenoemde wet is van belang voor het onderzoek van het achtste middel. Hierop wordt ingegaan bij de bespreking van dat middel.

4. Ter uitvoering van artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek is het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 genomen, tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat.

Dit besluit bevat 11 artikelen, luidend als volgt:

“Artikel 1. De basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek worden vastgesteld in dit besluit.

De bedragen worden vastgesteld per aanleg.

Geen vergoeding is verschuldigd wegens handelingen verricht voor een gerecht waaraan de zaak bij beslissing van de arrondissementsrechtbank is onttrokken.

Zo ook is geen vergoeding verschuldigd indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep vóór de inschrijving van de zaak op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten.

Ingeval de verweerder, of de gedaagde in hoger beroep, na de inschrijving op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten, is het bedrag van de vergoeding gelijk aan één kwart van de basisvergoeding, zonder hoger te kunnen zijn dan 1.000 euro.

Art. 2. Met uitzondering van de aangelegenheden bedoeld in artikel 4 van dit besluit wordt de rechtsplegingsvergoeding voor geschillen die betrekking hebben op in geld waardeerbare vorderingen, vastgesteld als volgt:

	Basisbedrag	Minimumbedrag	Maximumbedrag
Tot 250,00 €	150,00 €	75,00 €	300,00 €
Van 250,01 € tot 750,00 €	200,00 €	125,00 €	500,00 €
Van 750,01 € tot 2.500,00 €	400,00 €	200,00 €	1.000,00 €
Van 2.500,01 € tot 5.000,00 €	650,00 €	375,00 €	1.500,00 €
Van 5.000,01 € tot 10.000,00 €	900,00 €	500,00 €	2.000,00 €
Van 10.000,01 € tot 20.000,00 €	1.100,00 €	625,00 €	2.500,00 €
Van 20.000,01 € tot 40.000,00 €	2.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €
Van 40.000,01 € tot 60.000,00 €	2.500,00 €	1.000,00 €	5.000,00 €
Van 60.000,01 € tot 100.000,00 €	3.000,00 €	1.000,00 €	6.000,00 €
Van 100.000,01 € tot 250.000,00 €	5.000,00 €	1.000,00 €	10.000,00 €
Van 250.000,01 € tot 500.000,00 €	7.000,00 €	1.000,00 €	14.000,00 €
Van 500.000,01 € tot 1.000.000,00 €	10.000,00 €	1.000,00 €	20.000,00 €
Boven 1.000.000,01 €	15.000,00 €	1.000,00 €	30.000,00 €

Voor de toepassing van dit artikel wordt het bedrag van de vordering vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de bepaling van de bevoegdheid en de aanleg. Wanneer het geschil betrekking heeft op de titel van een uitkering tot

onderhoud, wordt in afwijking van artikel 561 van hetzelfde Wetboek het bedrag van de vordering berekend, ter bepaling van de rechtsplegingsvergoeding, op basis van het bedrag van de annuïteit of van twaalf maandelijkse termijnen.

Art. 3. Voor de geschillen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare vorderingen bedraagt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding 1.200 €, het minimum bedrag 75 € en het maximum bedrag 10.000 €.

Art. 4. In afwijking van de artikelen 2 en 3 worden de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding voor rechtspleging bedoeld in artikelen 579 en 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek vastgesteld als volgt:

	Basisbedrag	Minimumbedrag	Maximumbedrag
Voorzitter van de arbeidsrechtbank			
Tot 249,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 250 tot 619,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Boven 2.500 €	72,86 €	57,86 €	87,86 €
Arbeidsrechtbank			
Tot 249,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 250 tot 619,99 €	72,86 €	57,86 €	87,86 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	109,32 €	89,32 €	129,32 €
Boven 2.500 €	218,64 €	188,64 €	248,64 €

Arbeidshof			
Tot 249,99 €	48,61 €	38,61 €	58,61 €
Van 250 tot 619,99 €	97,17 €	82,17 €	112,17 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	145,78 €	120,78 €	160,78 €
Boven 2.500 €	291,50 €	251,50 €	331,50 €

Art. 5. Voor de overeenkomstig artikel 1340 van het Gerechtelijk Wetboek ingediende vorderingen zijn de in artikel 2 bedoelde minimumvergoedingen van toepassing voor de fase van de procedure omschreven in de artikelen 1340 tot 1343,§2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 6. Wanneer de zaak wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek, en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Art. 7. Geen rechtsplegingsvergoeding wordt toegekend voor rechtsplegingen die rechtsbijstand beogen.

Voor het overige doet het gegeven dat rechtsbijstand wordt verleend geenszins afbreuk aan de toekenning van de in de vorige artikelen bedoelde vergoedingen.

Art. 8. De basis-, minimum- en maximum bedragen zijn gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijsen dat overeenstemt met 105,78 punten (basis 2004); telkens als het indexcijfer met 10 punten stijgt of daalt, worden de sommen bedoeld in de artikelen 2 tot en met 4 van dit besluit met 10 procent vermeerderd of verminderd.

Art. 9. Het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven.

Art. 10. Treden in werking op 1 januari 2008:

- De artikelen 1 tot en met 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat.
- Dit besluit.

Art. 11. Onze minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.”

Dit koninklijk besluit van 26 oktober 2007, dat bekendgemaakt is in het Belgisch Staatsblad van 9 november 2007, vormt het voorwerp van het voorliggende beroep.

Tegen het genoemde koninklijk besluit zijn nog een aantal andere beroepen ingesteld. Over het beroep in de zaak A. 186.620 doet de Raad van State uitspraak bij arrest nr. 214.911 van heden. De zaken A. 186.587 en A. 186.748 zijn nog hangende.

5. De verzoeker betoogt dat hij een geschil heeft in verband met verborgen gebreken van een gebouw. Het Hof van Beroep te Luik heeft hem in het gelijk gesteld. Op de terechtzitting zet hij uiteen dat een voorziening in cassatie is ingesteld, precies betreffende de kwestie van de rechtsplegingsvergoeding. Toen de debatten gesloten werden, was de voorziening in cassatie nog aanhangig bij het Hof van Cassatie.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de partijen

6. Ter terechtzitting werpt de verwerende partij op dat de verzoeker thans nog slechts een beperkt belang heeft bij zijn beroep, gelet op het feit dat het geschil waarbij hij partij is door de feitenrechter is beslecht en thans nog enkel een cassatieberoep aanhangig is. De verwerende partij voert aan dat de verzoeker zich niet kan beroepen op zijn belang als rechtzoekende, aangezien dat erop zou neerkomen dat hij een “actio popularis” zou kunnen instellen.

7. In zijn verzoekschrift verwijst de verzoeker, tot staving van zijn belang, naar het feit dat hij partij is in een procedure die op dat ogenblik nog hangende is. Hij wijst erop dat dit een procedure is waarop het bestreden koninklijk besluit van toepassing is.

In zijn laatste memorie voert de verzoeker aan dat hij in zijn verzoekschrift zijn belang weliswaar heeft geëxpliciteerd door te verwijzen naar zijn hoedanigheid van partij in een hangend geding waarop het bestreden besluit van toepassing is, maar dat dit niet betekent dat hij zich niet kan beroepen op een ruimer belang, namelijk het belang als mogelijke partij in een geding dat binnen het toepassingsgebied van het bestreden besluit valt. Ook dat is een persoonlijk en rechtstreeks belang.

Beoordeling

8. Het bestreden besluit is van verordenende aard en is dus van belang voor de algemeenheid van de burgers. Het kan toegepast worden op elke persoon die betrokken is in een geding voor de hoven en rechtbanken. Elke potentiële procespartij doet dus blijken van een persoonlijk en rechtstreeks belang om de nietigverklaring van het bestreden besluit te verkrijgen. Uit dien hoofde doet de verzoeker dus van een voldoende belang blijken.

De omstandigheid dat de verzoeker in zijn gedinginleidend verzoekschrift specifiek verwijst naar een welbepaald geding waarin hij op dat ogenblik betrokken is, doet aan het voorgaande geen afbreuk.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

9. De verzoeker betoogt in hoofdzaak dat de bestreden handeling uitvoering geeft aan de voormelde wet van 21 april 2007, dat de grondwettigheid en de verenigbaarheid met het verdragsrecht van deze wet aan kritiek onderhevig zijn, inzonderheid uit het oogpunt van de artikelen 10, 11, 13 en 144 van de Grondwet, van artikel 6 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens en van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dit verdrag.

10. Als gevolg van verscheidene arresten van het Grondwettelijk Hof inzake de voormelde wet van 21 april 2007, heeft de eerste auditeur-verslaggever de verzoeker om uitleg verzocht omtrent de opportuniteit van het stellen van de zeven prejudiciële vragen vermeld in de memorie van wederantwoord.

De verzoeker heeft erop gewezen dat "alle prejudiciële vragen die worden geformuleerd in het eerste middel [...] een antwoord hebben gekregen in het arrest nr. 182/2008 van het Grondwettelijk Hof van 18 december 2008. Deze vragen zijn bijgevolg doelloos geworden. Verzoeker ziet bijgevolg daarvan af".

11. Aangezien het eerste middel wordt ontleend aan het ontbreken van een rechtsgrond en de verzoekende partij ervan afziet prejudiciële vragen te stellen, dient ervan uit te worden gegaan dat de verzoeker afstand doet van het middel op zich.

De Raad van State stelt vast dat er geen reden bestaat die zich tegen die afstand verzet.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

12.1. De verzoeker voert een tweede middel aan, afgeleid uit de onbevoegdheid *ratione temporis* van de regering en de schending van het grondwettelijk gebruik van de zogeheten "lopende en dringende zaken",

doordat het bestreden koninklijk besluit uitgevaardigd is terwijl de regering van de vorige regeerperiode in lopende zaken was en er nog geen regering was die voortgekomen was uit de parlementsverkiezingen van juni 2007,

terwijl de regering in die omstandigheden niet de vereiste bevoegdheid bezat om dat koninklijk besluit te kunnen uitvaardigen.

12.2. In de uiteenzetting van dit middel betoogt de verzoeker dat de bestreden handeling gesteld is op 26 oktober 2007, toen de regering ontslagnemend was ten gevolge van de verkiezingen van 10 juni 2007. Bij de voornoemde wet van 21 april 2007 is het beginsel van de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van een advocaat voor de eerste maal door de wetgever vastgelegd. De beoordelingsbevoegdheid die artikel 7 van de wet aan de Koning toekent, is niet onbelangrijk, aangezien die bepaling als enige criteria voor het vaststellen van de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding, alleen die opgeeft die te maken hebben met de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil en, zoals blijkt uit de woorden "onder meer", voor het overige een speelruimte laat aan de Koning. De bevoegdheden van de regering waren evenwel beperkt tot de lopende en dringende zaken. De bestreden handeling reikt wegens haar aard verder dan de draagwijdte van de handelingen die de regering op dat tijdstip kon stellen. De spoedeisendheid kan het uitvaardigen ervan niet rechtvaardigen. De handeling komt niet over als de gewone uitkomst van een procedure die vóór het ontslag van de regering bijna afgerond was en een normaal verloop heeft gekend; integendeel, ze komt als een verrassing, als het gevolg van een haastig opgezette en geforceerd uitgevoerde operatie.

12.3. In zijn memorie van wederantwoord zet de verzoeker uiteen dat de vaststelling dat de bestreden handeling een wet uitvoert, niet volstaat om de gevolgtrekking te maken dat het gaat om een besluit dat kon worden aangenomen in een periode van lopende zaken. Door de aard en de belangrijkheid van de bestreden handeling beschikte de regering over een speelruimte om de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen, welke speelruimte ze overigens te buiten is gegaan zoals uiteengezet wordt in het derde middel. Deze speelruimte gold op een essentieel gebied, aangezien het de bedoeling was om een einde te maken aan de zogenaamde onzekere rechtspraak van het Hof van Cassatie, dat in 2004 verrassend het beginsel had aanvaard van de verhaalbaarheid van de kosten

en erelonen van advocaten. Het stond de regering geheel vrij om de marges van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen, en ze heeft eveneens bepaald of en in welke mate voor sommige procedures een afwijking mogelijk was. De regering was weliswaar krachtens artikel 7 van de wet verplicht om het advies van de orden van balies in te winnen, maar ze was geenszins verplicht deze adviezen te volgen of daaraan enige bindende kracht toe te kennen. Die adviezen gaan uit van overheden die niet in grotere mate het vertrouwen genieten van de vertegenwoordigers van het volk dan een ontslagnemende regering. Aanvaarden dat de regering zich heeft kunnen verlaten op deze adviezen, zou erop neerkomen afbreuk te doen aan de theorie van de lopende zaken. Het is de speelruimte van de regering die moet worden onderzocht, en niet de adviezen van de orden. Het bestaan van vier beroepen tot nietigverklaring van de bestreden handeling toont aan dat er beleidskeuzes konden worden gemaakt en dat de gekozen opties kunnen worden betwist vanuit het oogpunt van de wettigheid.

De omstandigheid dat de procedure met het oog op de totstandkoming van de bestreden handeling een aanvang heeft genomen vóór de periode van lopende zaken, wordt niet betwist, maar er moet rekening worden gehouden met de graad van uitwerking die was bereikt bij het begin van die periode. Indien de teksten die voorgelegd waren aan de minister van Begroting, die ermee ingestemd heeft in april 2007, en aan de afdeling wetgeving van de Raad van State, die haar advies op 18 juni 2007 heeft gegeven, eenvoudigweg aangenomen waren, zou de bestreden handeling zijn uitgevaardigd vóór 26 oktober 2007. Dat zulks niet het geval is geweest, bewijst dat de regering tussen juni en oktober 2007 gebruik heeft gemaakt van haar beoordelingsvrijheid en dat het niet gaat om een voortlopende zaak.

Aangezien de uitgevoerde wet nog niet in werking was getreden, kan het ten slotte niet gaan om een spoedeisende zaak. In de wet wordt weliswaar bepaald dat ze uiterlijk op 1 januari 2008 in werking diende te treden. Dat neemt niet weg dat de bestreden handeling kon wachten tot een nieuwe regering was gevormd. Gesteld dat er eind december 2007 nog geen regering gevormd zou zijn, zou er nog tijd overgebleven zijn om de handeling, die al klaar

was, uit te vaardigen op grond van een effectieve spoedeisendheid. Spoedeisendheid was dus geen voldoende reden om de bestreden handeling in een periode van lopende zaken te stellen.

12.4. In zijn laatste memorie zet de verzoeker in verband met de aangevoerde spoedeisendheid uiteen dat de inwerkingtreding van de wet van 21 april 2007, die volgens planning op 1 januari 2008 moest plaatsvinden, geen onherstelbare termijn was. De wetgever kon de oorspronkelijk bepaalde datum van inwerkingtreding nog altijd uitstellen wegens de ontstentenis van een uitvoeringsbesluit. Bij gebreke van aanneming van de bestreden handeling en van inwerkingtreding van de wet van 21 april 2007 had het gerecht kunnen functioneren zoals het voordien functioneerde, dat wil zeggen op basis van de lering van het arrest van het Hof van Cassatie van 2 september 2004.

De verzoeker zet ten slotte uiteen dat de bestreden handeling niet kan worden geacht te ressorteren onder zaken van meer dan gewoon belang, wat een reden had kunnen opleveren om ze in een periode van lopende zaken te stellen.

13. De verwerende partij antwoordt dat de theorie van de lopende zaken een verplichting voor de regering inhoudt om de activiteit en de werking van het land te verzekeren, omdat anders de beginselen van continuïteit van het gezag en van rechtszekerheid geschonden worden. Dat begrip is aan verandering onderhevig en wordt gekenmerkt door de specifieke aard van elke crisis. Verschillende criteria kunnen worden gecombineerd om dat begrip, dat eveneens de dringende zaken omvat, in te vullen. De eerste minister heeft op 2 mei 2007 een nota opgesteld waarin de ministers herinnerd werden aan de draagwijdte van dat begrip. Hij heeft onder meer gesteld dat het altijd mogelijk is om reglementaire teksten te finaliseren waarvan de voorbereiding aangevat werd vóór de kritieke periode en die geleid hebben, enerzijds, tot sectoriële onderhandelingen met een protocolakkoord, en anderzijds, tot een akkoord van de bevoegde ministers, in het bijzonder in het raam van de administratieve en budgettaire controle.

Te dezen is er geen nieuwe regering gevormd vóór december 2007. Met de bestreden handeling wordt evenwel alleen uitvoering gegeven aan een wet die uitgevaardigd is vóór de periode van de lopende zaken. Hoewel de regering voor de uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek beschikte over enige beoordelingsruimte, werd haar bevoegdheid uitgeoefend in het licht van de adviezen van de orden van balies, gegeven voordat de periode van de lopende zaken aanving. De wet van 21 april 2007 diende vóór 1 januari 2008 in werking te treden. Het besluit strekt alleen tot bepaling van de rechtsplegingsvergoeding en tot bekrachtiging van de datum van inwerkingtreding van de wet. Het betreft dus een lopende zaak. De gevolgen van de bestreden handeling zijn immers niet zo belangrijk op politiek vlak dat deze slechts zou kunnen worden aangenomen door een regering die verantwoording kan afleggen aan het parlement.

Bovendien is de totstandkomingsprocedure van de bestreden handeling aangevangen nog vóór de periode van de lopende zaken begonnen is. De orden van balies hebben immers hun advies uitgebracht op 24 en 25 april 2007, de inspecteurs van Financiën hebben hun advies gegeven op 23 en 26 april 2007, de minister van Begroting heeft ermee ingestemd op 27 april 2007 en het advies van de afdeling wetgeving is gevraagd op 31 mei 2007 en gegeven op 18 juni 2007.

Ten slotte kan de aanneming van het bestreden besluit eveneens als een dringende zaak beschouwd worden doordat de wet van 21 april 2007 uiterlijk op 1 januari 2008 in werking trad. De orden van balies hebben hun bezorgdheid geuit omtrent de nakende inwerkingtreding van de wet en hebben de aandacht van de minister van Justitie gevestigd op de noodzaak om snel uitvoering te geven aan die wet. De bestreden handeling diende met spoed uitgevaardigd te worden, aangezien de wet in werking zou treden. De verwerende partij verwijst te dezen naar de rechtspraak van de Raad van State, die geoordeeld heeft dat een besluit ter uitvoering van een wet die een aantal maanden eerder in werking getreden is, uitgevaardigd kan worden op grond van het spoedeisend

karakter van de zaak. Het Hof van Cassatie heeft die rechtspraak bevestigd. Ten slotte verplicht de Grondwet de Koning de wet uit te voeren. De omstandigheid dat de wet van 21 april 2007 nog niet in werking was getreden, doet niet ter zake. De bestreden handeling diende met spoed uitgevaardigd te worden omdat er anders een gerechtelijke chaos zou ontstaan. De Staat had zelfs aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de niet-uitvoering van de wet.

14. De eerste tussenkomende partij betoogt dat er voor het begrip “lopende zaken” geen uitdrukkelijke grondslag is, noch in de Grondwet, noch in enige wettekst. Het gaat om een beperking van de uitoefening van de uitvoerende macht door een ontslagnemende regering, die evenwel moet blijven functioneren. De verschillende criteria betreffende de lopende zaken moeten gezamenlijk worden beschouwd. De wettigheid van handelingen die het midden houden tussen handelingen van dagelijks bestuur en regeringshandelingen is afhankelijk van drie voorwaarden, namelijk dat de behandeling van de zaak aangevangen moet zijn vóór de kritieke periode, dat er geen haast gemoeid is met de procedure en dat in de teksten geen belangrijke keuzes gemaakt worden. De bestreden handeling voldoet aan die criteria.

Uit de gegevens van de zaak blijkt dat de bestreden handeling eveneens tot de categorie van de dringende zaken behoort. Het is aannemelijk dat de bestreden handeling aanvankelijk niet aan de Koning ter bekrachtiging is voorgelegd en dat vervolgens, na de interventie van de orden van balies, een spoedbehandeling noodzakelijk geworden is om ervoor te zorgen dat de bestreden handeling in werking zou treden op de uiterste datum bepaald in de wet. Het valt dus niet te betwisten dat de bestreden handeling op 26 oktober 2007 beschouwd kon worden als een dringende zaak. Bovendien moet, voor zoveel als nodig, erop worden gewezen dat de Staat sedert 9 oktober 2007 over een parlement beschikte dat voortgekomen was uit de verkiezingen van 10 juni 2007 en in staat om zitting te houden.

15. De tweede tussenkomende partij merkt op dat de bestreden handeling uitvoering geeft aan een wet die aangenomen is vóór de aanvang van

de periode van lopende zaken en niet méér is dan het resultaat van een procedure die aangevat is vóór die periode, en niet het verrassende gevolg van een plots opgezette operatie.

De bestreden handeling kan eveneens beschouwd worden als een dringende zaak doordat ze noodzakelijk is voor de dringende uitvoering van de wet. Immers, zodra een wet uitgevaardigd is, moet ze ook worden uitgevoerd. De wet van 21 april 2007 moest uiterlijk op 1 januari 2008 in werking treden. Beide orden van balies hebben er bij de minister van Justitie op aangedrongen dat het uitvoeringsbesluit in de loop van oktober 2007 aan de Koning ter goedkeuring voorgelegd zou worden, teneinde een grote rechtsonzekerheid te voorkomen.

Beoordeling

16. Tijdens een periode waarin de regering als gevolg van de ontbinding van de wetgevende Kamers verstoken is van haar parlementaire basis en aan de controle van de Kamer van volksvertegenwoordigers ontsnapt, beschikt ze niet meer over haar volle bevoegdheid, en kan ze enkel “lopende zaken” afhandelen. Hetzelfde geldt wanneer de regering haar ontslag aan de Koning heeft aangeboden, maar het ontslag nog niet formeel werd aanvaard.

17. Tot de lopende zaken behoren de zaken van dagelijks bestuur, de zaken die de normale voortzetting zijn van een vóór de ontbinding of het ontslag regelmatig ingezette procedure, en de dringende zaken.

De eerste categorie van zaken kan verder buiten beschouwing blijven, aangezien het bestreden besluit kennelijk niet tot die categorie behoort.

De tweede categorie van zaken kan slechts tot de lopende zaken gerekend worden voor zover de totstandkomingsprocedure aan welbepaalde voorwaarden voldoet. Met name kan een zaak die een groter belang vertoont dan zaken van dagelijks bestuur en die niet dringend is, toch door de regering afgehandeld worden, al is het parlement ontbonden of is de regering

ontslagnemend, als de procedure die geleid heeft tot het betrokken besluit ruim vóór de kritieke periode werd aangevat, ze nadien zonder overhaasting werd afgewikkeld en de vragen van beleid, die zich op het administratief niveau hebben kunnen voordoen, vóór de kritieke periode werden opgelost.

Tot deze tweede categorie behoren niet de zaken waarvan de afhandeling belangrijke beleidskeuzes impliceert, dit wil zeggen zaken die opties impliceren waarvan het belang op het gebied van de algemene politiek uit hun aard zo groot is dat over deze zaken alleen zou kunnen worden beslist door een regering die de steun geniet van het parlement en die het risico loopt deze steun te verliezen door de beslissing die ze heeft genomen.

Tot de derde categorie behoren de zaken die zonder uitstel geregeld moeten worden, wil men geen fundamentele belangen in gevaar brengen of ernstig schaden. Dergelijke zaken behoren tot de lopende zaken, zelfs als de regering daarbij belangrijke beleidskeuzes moet maken.

18. Te dezen was de regering op het tijdstip waarop de bestreden handeling is uitgevaardigd, namelijk op 26 oktober 2007, ontslagnemend aangezien de leden daarvan de dag na de verkiezingen van 10 juni 2007, namelijk op 11 juni 2007, hun ontslag aangeboden hadden aan de Koning.

De bevoegdheid van de regering was dus beperkt tot de lopende zaken.

19. Uit de aanhef van het bestreden besluit en uit het administratief dossier blijkt dat, nadat de wet van 21 april 2007 is bekrachtigd en afgekondigd, de inspecties van financiën bij de federale overheidsdiensten Justitie en Sociale Zekerheid respectievelijk op 23 en 26 april 2007 advies hebben gegeven over een ontwerp van koninklijk besluit, de orden van balies respectievelijk op 24 en 25 april 2007 advies hebben gegeven, en de minister van Begroting op 27 april 2007 zijn akkoord heeft gegeven. Op 31 mei 2007 heeft de minister van Justitie het advies gevraagd van de afdeling wetgeving van de Raad van State. Op 2 mei

2007 zijn in het Belgisch Staatsblad de verklaringen tot herziening van de Grondwet bekendgemaakt, ten gevolge waarvan de federale wetgevende Kamers werden ontbonden en de bevoegdheid van de regering werd beperkt tot de lopende zaken. Op 18 juni 2007 heeft de afdeling wetgeving advies 43.215/2 gegeven.

Uit dit chronologische overzicht blijkt dat de verschillende stappen die opgelegd zijn bij de wet van 21 april 2007 of door de bepalingen die op de administratieve en begrotingscontrole van toepassing zijn, voor het grootste deel zijn gezet vóór de bekendmaking van de verklaring tot herziening van de Grondwet, zodat de totstandkoming van de bestreden handeling in zeer ruime mate dateert uit een tijd toen de regering nog altijd onder het toezicht van het parlement stond en over haar volle bevoegdheid beschikte.

Het bestreden koninklijk besluit kan dan ook beschouwd worden als het eindresultaat van een normaal aangevatte en normaal afgewikkelde en besloten procedure, en niet als het verrassend gevolg van een plots opgezette operatie die uitgaat van een buiten de normale grondwettelijke voorwaarden handelende, want niet meer politiek verantwoordelijke minister. Weliswaar is de procedure die geleid heeft tot het bestreden besluit ingezet kort vóór de ontbinding van de wetgevende Kamers, maar dit is het gevolg van het feit dat de wet van 21 april 2007 zelf aan het einde van de zitting van de Kamers is aangenomen.

Door de verzoeker wordt aangevoerd dat artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek voor de uitvoering van die bepaling aan de Koning een dermate ruime beoordelingsbevoegdheid verleent dat de regering het bestreden besluit niet kon nemen op grond van haar beperkte bevoegdheid in het stelsel van de lopende zaken. Het is juist dat de Koning over een bepaalde discretionaire bevoegdheid beschikt voor het vaststellen van de maatregelen ter uitvoering van de genoemde wetsbepaling. Niettemin gaat het om een beoordelingsbevoegdheid die door de wet aan duidelijke beperkingen is onderworpen. Met name wordt de Koning ermee belast om drie bedragen vast te stellen, in functie van een aantal in

de wet bepaalde criteria. Gelet op die omkadering van de aan de Koning verleende bevoegdheid, kan een koninklijk besluit genomen ter uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek niet geacht worden dermate belangrijke beleidskeuzes te impliceren dat een regering in normale omstandigheden het risico zou lopen om het vertrouwen van de Kamer van volksvertegenwoordigers te verliezen.

De omstandigheid dat andere beroepen zijn ingesteld tot nietigverklaring van de bestreden handeling bewijst geenszins dat dit besluit niet kon worden vastgesteld in de onderhavige omstandigheden, daar dit aantal beroepen gewoon kan worden uitgelegd door het feit dat de bestreden handeling een groot aantal burgers aanbelangt.

De bestreden handeling kan bijgevolg beschouwd worden als een handeling die tot de tweede categorie behoort en die op geldige wijze kon worden aangenomen door een ontslagnemende regering.

20. De bestreden handeling behoort ook tot de derde categorie, die van de dringende zaken.

Aanvankelijk heeft de regering weliswaar gewacht met het nemen van het bestreden besluit, ook al waren al de voorafgaande adviezen ingewonnen en was het vereiste begrotingsakkoord verkregen. Vermoedelijk heeft zij in eerste instantie ervoor geopteerd om het besluit ter uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek aan de nieuwe regering over te laten. Naarmate de vorming van een nieuwe regering aansleepte, kwam de datum van inwerkingtreding van de wet van 21 april 2007 evenwel dichterbij. Volgens artikel 14 van die wet was de Koning immers belast met het bepalen van de datum van inwerkingtreding ervan, maar zou de wet in elk geval op 1 januari 2008 in werking treden.

De naderende inwerkingtreding van de wet moet bekeken worden in het licht van de plaats die het koninklijk besluit ter uitvoering van

artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek moest innemen in het geheel van de regeling inzake de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat. Terwijl artikel 1018, 6°, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde dat de kosten, waarin ieder eindvonnis de in het ongelijk gestelde partij verwijst, onder meer de rechtsplegingsvergoeding omvatten, en artikel 1022, eerste lid, de rechtsplegingsvergoeding omschreef als een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij, was het aan de Koning om op grond van artikel 1022, tweede lid, de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen. Zonder uitvoeringsbesluit zouden de hoven en rechtbanken vanaf 1 januari 2008 verplicht zijn om de in het ongelijk gestelde partij te verwijzen in de rechtsplegingsvergoeding, maar zou het bedrag daarvan niet bepaald of bepaalbaar zijn.

Zonder uitvoeringsbesluit bestond dus het risico dat de regeling inzake de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat op 1 januari 2008 zou resulteren in incoherente en zeer uiteenlopende uitspraken van de hoven en rechtbanken, die ertoe gebracht konden worden om te voorzien in een pretoriaanse uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het is in die omstandigheden dat de eerste tussenkomende partij bij brief van 1 oktober 2007 de minister van Justitie wees op de “grote rechtsonzekerheid” waartoe het niet nemen van het ontworpen koninklijk besluit zou leiden, en erop aandrong dat het besluit ten spoedigste genomen zou worden, mede om het mogelijk te maken voor de magistraten en de advocaten om zich op de inwerkingtreding ervan voor te bereiden. Met een brief van dezelfde dag drong ook de tweede tussenkomende partij aan op een snelle bekendmaking van het ontworpen koninklijk besluit, “met het oog op de rechtszekerheid”.

Aangezien, enerzijds, de installatie van een eventuele nieuwe regering misschien niet nakend leek, en anderzijds, de ontstentenis van een uitvoeringsbesluit kon zorgen voor problemen in iedere zaak die behandeld moest

worden door de hoven en rechtbanken, en zelfs chaos kon veroorzaken binnen een openbare dienst die voor de werking van de Staat essentieel is, namelijk die van het gerecht, is de Koning ervan kunnen uitgaan, zonder een kennelijke beoordelingsfout te begaan, dat deze zaak dringend was in de hiervóór bedoelde zin.

21. Uit een en ander blijkt dat de bestreden handeling op 26 oktober 2007 kon worden gesteld.

Het middel kan niet worden aangenomen.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

22.1. De verzoeker voert een derde middel aan, afgeleid uit het feit dat het bestreden koninklijk besluit de bevoegdheid verleend bij de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat te buiten gaat,

doordat, eerste onderdeel, het bestreden koninklijk besluit de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding alleen aan de hand van het criterium van de waarde van de vordering bepaalt,

terwijl artikel 7, derde lid, van de voormelde wet van 21 april 2007 bepaalt dat de Koning die bedragen onder meer op basis van de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil vaststelt; dat het criterium van de waarde van het geschil veel enger is dan de minimale combinatie van die twee criteria die bij de wet wordt vereist,

en doordat, tweede onderdeel, het bestreden koninklijk besluit enerzijds bepaalt dat geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is voor handelingen verricht vóór een gerecht waaraan de zaak bij beslissing van de

arrondissementsrechtbank is onttrokken (artikel 1, derde lid), voor rechtsplegingen die rechtsbijstand beogen (artikel 7, eerste lid) of indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt vóór de inschrijving van de zaak op de rol (artikel 1, vierde lid), en anderzijds het bedrag van die vergoeding beperkt tot een gedeelte ervan wanneer die inwilliging van de eis geschiedt na de inschrijving op de rol (artikel 1, vijfde lid), voor de eenzijdige fase van de summiere rechtspleging om betaling te bevelen bedoeld in artikel 1340 van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 5), of in geval van een beslissing gewezen bij verstek in een zaak waarin geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen (artikel 6),

terwijl de voormelde wet van 21 april 2007 zich ertoe bepaalt de Koning de bevoegdheid op te dragen om de basis-, minimum- en maximumbedragen vast te stellen van de rechtsplegingsvergoeding; die machtiging geenszins de bevoegdheid inhoudt om te beslissen over de gevallen waarin geen enkele vergoeding is verschuldigd of waarin het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding beperkt is tot een bedrag dat lager ligt dan het basisbedrag en waarvoor de rechter, in tegenstelling tot wat bepaald is in artikel 7, vierde lid, van de voornoemde wet, niet over enige beoordelingsbevoegdheid beschikt.

22.2.1. Wat *het eerste onderdeel* betreft, zet de verzoeker in zijn memorie van wederantwoord uiteen dat het bestreden besluit een onderscheid maakt tussen in geld waardeerbare geschillen en niet in geld waardeerbare geschillen en dat het voorziet in een specifieke behandeling van procedures inzake onderhoudsuitkeringen en geschillen inzake sociale zekerheid. Wat evenwel de onderhoudsuitkeringen betreft, is het enige specifieke waarin wordt voorzien de precisering van het bedrag dat in aanmerking wordt genomen voor het bepalen van de waarde van het geschil; er wordt in het geheel geen rekening gehouden met de aard van de zaak, en in het bijzonder de menselijke aspecten die in deze geschillen in het geding zijn, worden niet in aanmerking genomen. Wat de geschillen inzake sociale zekerheid betreft, is rekening gehouden met het specifieke karakter van de tenlasteneming van de rechtsplegingsvergoeding door

een socialezekerheidsinstelling, om lagere bedragen vast te stellen dan voor de overige categorieën van geschillen. De aard van de zaak in kwestie telt dus slechts in zeer geringe mate mee. De belangrijkheid van het geschil is alleen in aanmerking genomen wat het financiële aspect betreft, terwijl er net zo goed gevoelsmatige, menselijke, familiale, morele en andere zaken op het spel staan. De regering heeft de bij de wet opgelegde minimumcriteria dus slechts in zeer beperkte mate in aanmerking genomen. Ze is zodoende haar bevoegdheid te buiten gegaan door een te beperkende uitvoering.

22.2.2. In zijn laatste memorie zet de verzoeker uiteen dat overwegingen in verband met de moeilijkheid om in een verordening ook rekening te houden met andere aspecten dan de financiële waarde van de vordering (zoals menselijke, morele en andere aspecten) niets afdoen aan de vaststelling dat het louter in aanmerking nemen van de financiële waarde van het geschil zonder meer een beperking is van het bepaalde van de wet, wat neerkomt op een overschrijding of een schending van de verstrekte machtiging.

22.3.1. Wat het *tweede onderdeel* betreft, erkent de verzoeker in zijn memorie van wederantwoord dat de regering krachtens artikel 108 van de Grondwet bevoegd is om uit het beginsel en de algemene economie van de wet de gevolgen af te leiden die daaruit voortvloeien, volgens de geest die aan het ontwerpen van de wet ten grondslag lag en de doeleinden die zij nastreeft. Die bevoegdheid wordt echter beperkt door datgene wat noodzakelijk uit het beginsel, de economie en de geest van de wet voortvloeit. De afwijking voor rechtsbijstand is weliswaar in overeenstemming met artikel 7, vijfde lid, van de voormelde wet van 21 april 2007, waaruit kan worden afgeleid dat men personen die in een moeilijke financiële situatie verkeren niet wil straffen, maar dat geldt niet voor de overige gevallen waarin men van de rechtsplegingsvergoeding wordt vrijgesteld of waarin deze wordt beperkt, en in de eerste plaats niet voor het geval waarin is voorzien wanneer de partijen die in het ongelijk worden gesteld helemaal niet verschijnen. Het valt immers niet duidelijk in te zien in welk opzicht het beginsel, de algemene economie en de geest van de voormelde wet van 21 april 2007 verantwoorden dat een geval waarin één van de in het ongelijk gestelde partijen

bijvoorbeeld eenmaal zou zijn verschenen, anders wordt behandeld. De regering is bijgevolg de bevoegdheden die haar op grond van artikel 105 van de Grondwet bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007 zijn opgedragen, en de algemene bevoegdheid die haar bij artikel 108 van de Grondwet is verleend, te buiten gegaan.

22.3.2. In zijn laatste memorie onderstreept de verzoeker dat de keuze om de rechtsplegingsvergoeding in sommige gevallen uit te sluiten of te beperken, niet kan vallen onder de machtiging die de bevoegdheid omvat om bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen. Hoe dan ook, de in aanmerking genomen situaties houden geen verband met de aard van de zaak of de belangrijkheid van het geschil.

23. De verwerende partij antwoordt op het middel in zijn geheel dat de bestreden handeling een onderscheid maakt tussen in geld waardeerbare vorderingen en niet in geld waardeerbare vorderingen. Voor in geld waardeerbare vorderingen heeft de Koning voorzien in afwijkingen van de basisbedragen vastgesteld in artikel 2. Aldus wordt voorzien in een specifieke berekening voor geschillen inzake onderhoudsuitkeringen en voor die inzake sociale zekerheid. Zodoende is rekening gehouden met de aard van de zaak. Er is eveneens rekening gehouden met de belangrijkheid van de zaak, want er wordt een onderscheid gemaakt naargelang van de waarde van de vordering, die redelijkerwijze beoordeeld kan worden op basis van de economische belangrijkheid van de zaak. Ook de gevallen die door de verzoeker worden aangehaald in het tweede onderdeel van het middel wijzen erop dat de Koning rekening heeft gehouden met de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil.

De Koning is de bevoegdheden die aan hem gedelegeerd zijn niet te buiten gegaan. Krachtens artikel 108 van de Grondwet is de Koning bevoegd om uit het beginsel en de algemene economie van de wet de gevolgen af te leiden die daar natuurlijkerwijze uit voortvloeien, volgens de geest die aan het ontwerpen van de wet ten grondslag lag en de doeleinden die zij nastreeft. De Koning heeft in redelijkheid kunnen beslissen dat in sommige gevallen geen

rechtsplegingsvergoeding verschuldigd was, en dat in andere gevallen de vergoeding beperkt was. Hij heeft bovendien de algemene economie van de wet in acht genomen, waarbij hij ernaar gestreefd heeft een proces in het proces te voorkomen, gelijkheid van behandeling te waarborgen en de rechtszekerheid te verhogen. De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft zorgvuldig nagegaan of het ontwerpbesluit binnen de perken van de bevoegdheid blijft en aan haar opmerking in verband met een overschrijding van deze bevoegdheid is gevolg gegeven, daar de gekritiseerde zin is weggelaten.

24.1. In verband met het eerste onderdeel merkt de eerste tussenkomende partij op dat in de bestreden handeling rekening is gehouden met de aard van de zaak, daar een onderscheid wordt gemaakt tussen de gevallen waarin geen vergoeding is verschuldigd, die waarin de rechtsplegingsvergoeding beperkt is, die waarin de vordering al dan niet in geld waardeerbaar is, wat betreft de in geld waardeerbare vorderingen, de vorderingen inzake onderhoudsuitkeringen en de vorderingen inzake sociale zekerheid, de gevallen betreffende de summiere betalingsbevelen, bedoeld in artikel 1340 van het Gerechtelijk Wetboek, de gevallen van totaal verstek en ten slotte de gevallen van rechtsbijstand. In de bestreden handeling is eveneens acht geslagen op de belangrijkheid van het geschil, doordat men oog heeft gehad voor het bedrag van de vordering en er voorzien wordt in drie verschillende bedragen.

24.2. In verband met het tweede onderdeel merkt de eerste tussenkomende partij op dat de verzoeker er niet voor terugschrikt zichzelf tegen te spreken ten aanzien van het eerste onderdeel, door te beweren dat de Koning rekening heeft gehouden met de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil om de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen op nul of het bedrag ervan te beperken. De Koning beschikt over een ruime beoordelingsbevoegdheid, niet alleen om de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen, maar tevens om de gevallen te bepalen waarin deze bedragen behoren te worden aangepast naargelang van, onder meer, de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil. De verzoeker betoogt niet en zou niet kunnen betogen dat de Koning bij de keuze van de gevallen die in aanmerking worden genomen om het

bedrag van de rechtsplegingsvergoeding tot nul te herleiden een onredelijke of onevenredige beoordeling zou hebben gemaakt.

25. In verband met de beide onderdelen samen merkt de tweede tussenkomende partij op dat het verband tussen de uit te voeren wet en het uitvoeringsbesluit zeer ruim is opgevat. De Koning mag maatregelen nemen waarvan de inhoud niet bij wet wordt bepaald in zoverre de wet het hem niet verbiedt. De bestreden handeling houdt rekening met de aard van de zaak door acht te slaan op het al dan niet in geld waardeerbaar zijn, door te voorzien in een bijzondere regeling voor de geschillen die betrekking hebben op een recht op een onderhoudsuitkering en voor de procedures bedoeld in de artikelen 579 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek, en door te voorzien in bijzondere regels wanneer de zaak bij een beslissing van de arrondissementsrechtbank aan een rechtscollege is onttrokken of wanneer de eis door de verweerder wordt ingewilligd. De belangrijkheid van de zaak komt tevens tot uiting via de drie vastgestelde bedragen. Er kan niet worden ontkend dat de Koning rekening heeft gehouden met de aard en de belangrijkheid van het geschil, en niet alleen met de waarde ervan. De verzoeker toont niet aan dat de Koning zijn bevoegdheid op kennelijk onredelijke wijze zou hebben aangewend door te bepalen dat voor sommige handelingen geen rechtsplegingsvergoeding of een beperkte rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is. De wet beperkt de bevoegdheden van de Koning niet uitdrukkelijk wat de keuze van de uitvoeringsmaatregelen betreft.

Beoordeling

Eerste onderdeel

26. Volgens artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007, “stelt de Koning [...] de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil”.

De wet bevat geen omschrijving van wat onder de begrippen “aard van de zaak” en “belangrijkheid van het geschil” moet worden verstaan. De parlementaire voorbereiding van de wet van 21 april 2007 verschaft echter een zeker inzicht in de bedoeling van de wetgever. De bepaling van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek is het gevolg van een amendement dat door de regering is ingediend. Dat amendement is zelf gebaseerd op het standpunt van de orden van balies, waarover de Hoge Raad voor de Justitie een gunstig advies heeft gegeven (amendement nr. 10, Parl. St., Senaat, 2006-07, nr. 3-1686/4, pp. 3-5). Uit het advies van de Hoge Raad voor de Justitie blijkt dat de orden al een voorstel van forfaitaire basisbedragen hadden uitgewerkt, waarbij de bedragen voor monetair waardeerbare zaken gerelateerd werden aan de waarde van het geding en voor niet monetair waardeerbare zaken aan de complexiteit van de zaak (advies van de Hoge Raad voor de Justitie, Parl. St., Senaat, 2005-06, nr. 3-51/4, pp. 3-4 en 13). De regering, daarin gevolgd door de wetgever, heeft blijkbaar geopteerd voor een omschrijving van de door de Koning in acht te nemen criteria die het mogelijk zou maken om te komen tot een tarifiering in de zin van het voorstel van de orden. Er kan dan ook aangenomen worden dat de criteria van de “aard van de zaak” en de “belangrijkheid van het geschil” mede verwijzen naar de complexiteit van de zaak en de waarde van de vordering, zonder dat de respectieve begrippen volledig met elkaar overeenstemmen en zonder dat overlappingsen zijn uitgesloten. De wet bepaalt bovendien dat de twee in de wet genoemde criteria niet limitatief zijn.

27. Wat het bestreden koninklijk besluit betreft, moet vooreerst vastgesteld worden dat in artikel 1 wordt bepaald dat geen vergoeding is verschuldigd wegens handelingen verricht voor een gerecht waaraan de zaak bij beslissing van de arrondissementsrechtbank is onttrokken, of wanneer de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt vóór de inschrijving van de zaak op de rol. Er wordt voorts bepaald dat de rechtsplegingsvergoeding beperkt wordt tot een bepaald bedrag ingeval de verweerder, of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt na de inschrijving op de rol. In al die bepalingen blijkt de Koning aldus rekening te houden zowel met de aard van de zaak als met de belangrijkheid van het geschil.

Bij artikel 2 worden voor geschillen die betrekking hebben op in geld waardeerbare vorderingen de drie bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vastgesteld, aan de hand van 13 schalen. Voor de berekening van het bedrag van de vordering wordt verwezen naar de artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek, behalve wanneer het gaat om geschillen over de titel van een uitkering tot onderhoud, waarvoor in een afwijkende regeling wordt voorzien. Ook de bepalingen van artikel 2 kunnen geacht worden te steunen op de aard van de zaak en, vooral, op de belangrijkheid van het geschil, gemeten naar de waarde van de vordering.

Voor geschillen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare vorderingen worden in artikel 3 een basisbedrag, een minimumbedrag en een maximumbedrag vastgesteld. Deze bepaling houdt op zich rekening met de aard van de vordering. Weliswaar wordt in artikel 3 geen verdere differentiatie gemaakt naargelang de belangrijkheid van het geschil. Niet elke bepaling van het besluit genomen ter uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek moet echter, naast de aard van de zaak, ook op de belangrijkheid van het geschil steunen.

In artikel 4 wordt voor bepaalde geschillen voor de arbeidsgerechten in bijzondere bedragen van de rechtsplegingsvergoeding voorzien, telkens aan de hand van vier schalen. Ook deze bepalingen kunnen geacht worden te steunen op de aard van de zaak en, vooral, op de belangrijkheid van het geschil, gemeten naar de waarde van de vordering.

Bij artikel 5 wordt het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding bepaald voor de vorderingen ingediend overeenkomstig de summiere rechtspleging om betaling te bevelen. Bij artikel 6 wordt het bedrag bepaald voor zaken die worden afgesloten met een verstekvonnis. Bij artikel 7 wordt bepaald dat geen rechtsplegingsvergoeding wordt toegekend voor rechtsplegingen die rechtsbijstand beogen. In elk van die bepalingen is de Koning uitgegaan van de aard van de vordering en de belangrijkheid van het geschil.

28. Aldus blijkt dat de Koning rekening gehouden heeft met de twee criteria die in artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek zijn bepaald.

Aan deze conclusie wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat in het bestreden besluit geen rekening zou zijn gehouden met de inzet van een geschil op affectief, menselijk, familiaal, moreel of ander gebied. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de Koning om uit te maken welke inhoud hij geeft aan de begrippen “aard van de zaak” en “belangrijkheid van het geschil”. Het zou weliswaar niet ondenkbaar zijn om de belangrijkheid van het geschil mede te beoordelen in functie van andere elementen dan de waarde van de vordering. De Raad van State zou de beoordeling van de Koning echter slechts kunnen afkeuren indien ze kennelijk onredelijk is. Door zich toe te spitsen op de waarde van de vordering bij de beoordeling van de belangrijkheid van het geschil geeft de Koning geen blijk van een onredelijk gebruik van zijn beoordelingsvrijheid.

29. Het onderdeel faalt naar recht.

Tweede onderdeel

30. Artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechtsplegingsvergoeding een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij. Artikel 1022, tweede lid, draagt aan de Koning op om de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen.

Uit die bepalingen kan niet worden afgeleid dat de Koning verplicht zou zijn om alle soorten geschillen, zonder uitzondering, in de tariefregeling op te nemen. Onder voorbehoud van een kennelijk onredelijke uitoefening van zijn beoordelingsbevoegdheid kan de Koning integendeel van oordeel zijn dat voor sommige geschillen, omwille van de aard van de zaak, de

onbelangrijkheid van het geschil of een andere reden, geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is.

In zoverre in het onderdeel aan het bestreden besluit wordt verweten dat het bepaalt dat in een aantal gevallen geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is, blijkt niet dat de Koning zijn beoordelingsbevoegdheid op onredelijke wijze zou hebben uitgeoefend. Anders dan de verzoeker aanvoert, kan de regeling voor de bedoelde gevallen bovendien geacht worden te steunen op de aard van de zaak of de onbelangrijkheid van het geschil.

In dit opzicht faalt het onderdeel naar recht.

31. Artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek draagt aan de Koning op om de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen. Artikel 1022, derde lid, bepaalt dat de rechter de (basis)vergoeding kan verminderen of vermeerderen, zonder de door de Koning bepaalde minimum- en maximumbedragen te overschrijden.

Uit die bepalingen kan niet worden afgeleid dat de Koning verplicht zou zijn om voor alle soorten geschillen die in de tariefregeling worden opgenomen, zonder uitzondering, een basisbedrag, een minimumbedrag en een maximumbedrag vast te stellen. Onder voorbehoud van een kennelijk onredelijke uitoefening van zijn beoordelingsbevoegdheid kan de Koning integendeel van oordeel zijn dat in bepaalde omstandigheden, omwille van de aard van de zaak, de onbelangrijkheid van het geschil of een andere reden, voor een geschil slechts één bedrag geldt, met name een fractie van het basisbedrag dat in normale omstandigheden verschuldigd zou zijn of het minimumbedrag dat in normale omstandigheden verschuldigd zou zijn. De omstandigheid dat de rechter het aldus bepaalde bedrag in die gevallen niet kan verminderen of verhogen, doet aan die conclusie geen afbreuk.

In zoverre in het onderdeel aan het bestreden besluit wordt verweten dat het bepaalt dat in een aantal gevallen een beperkte

rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is, blijkt niet dat de Koning zijn beoordelingsbevoegdheid op onredelijke wijze zou hebben uitgeoefend. Anders dan de verzoeker aanvoert, kan de regeling voor de bedoelde gevallen bovendien geacht worden te steunen op de onbelangrijkheid van het geschil.

In dit opzicht faalt het onderdeel naar recht.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

32.1. De verzoeker voert een vierde middel aan, afgeleid uit de schending van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007, van het recht op toegang tot de rechter, gewaarborgd bij artikel 13 van de Grondwet en artikel 6 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens, en van het recht op het ongestoord genot van eigendom, gewaarborgd bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dit verdrag, artikel 16 van de Grondwet en artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, op zichzelf genomen of in combinatie met het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

doordat de Koning, gebruikmakend van de bevoegdheid die hem bij artikel 7, tweede lid, van de wet van 21 april 2007 is toegekend, het tarief heeft vastgesteld van de rechtsplegingsvergoedingen die toepasselijk zijn op de in geld waardeerbare rechtsplegingen, naargelang van de waarde van het geschil,

terwijl artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de Koning de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding vaststelt, onder meer naargelang van de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil; het criterium dat in het bestreden koninklijk besluit wordt gehanteerd (de waarde van de vordering) beperkender is dan de minimale combinatie die in de voornoemde bepaling van het Gerechtelijk Wetboek wordt vereist van de criteria aard van de zaak en belangrijkheid van het

geschil; deze beperking de voornoemde bepaling van het Gerechtelijk Wetboek schendt,

en terwijl de persoon die wordt erkend als slachtoffer van een door zijn tegenstrever begane fout, aan artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek het recht ontleent op een volledige vergoeding van de schade, met inbegrip van de verhaalbaarheid van zijn advocatenkosten en -erelonen; aangezien de schade een aantasting is van de goederen die worden beschermd door artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens, deze schade alleen kan worden hersteld door het slachtoffer terug te plaatsen in zijn vorige toestand, dat wil zeggen door het volledig herstel van alle bestanddelen van die schade; de erelonen en kosten van de advocaat moeten worden beoordeeld op basis van criteria die het mogelijk maken het bedrag dat het slachtoffer daadwerkelijk heeft moeten uitgeven en dat verband houdt met de schade, zo dicht mogelijk te benaderen; het criterium van de waarde van het geschil het volstrekt niet mogelijk maakt dat het ingevolge de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van de advocaat toegekende bedrag het werkelijke bedrag van deze schadepost benadert; de kosten van het proces afhankelijk zijn van allerlei criteria, en vooral van de hoeveelheid werk vereist voor de verdediging van de rechtzoekende; de methode voor het berekenen van de erelonen op basis van een uurtarief de verdienste heeft dat ze duidelijk is en rechtvaardig; veel Belgische en buitenlandse advocaten de methode toepassen; de thans afgeschafte tariefschalen het de advocaten mogelijk maakten op die wijze te handelen; het reglement van de Ordre des barreaux francophones et germanophone daar nog steeds uitdrukkelijk naar verwijst; de programmatuur die de advocaten wordt aangeboden voor het financieel beheer van de dossiers een programma bevat waarmee men de kosten kan berekenen naargelang van de tijd die aan het dossier is besteed; het criterium van de waarde van het geschil het de rechter niet mogelijk maakt de kosten van het optreden van de advocaat te ramen aan de hand van de gangbare methode van het uurtarief; het mogelijk is dat een geschil waarvan de inzet of de waarde laag is, door de complexiteit ervan talrijke handelingen en procedures blijkt te vereisen met als gevolg hoge kosten van verdediging; de forfaitaire vergoeding in deze hypothese dus duidelijk lager zal

zijn dan de kosten die de in het gelijk gestelde partij heeft moeten doen, wat aldus een schending is van haar recht op het ongestoord genot van eigendom aangezien haar schade niet volledig zal worden hersteld; omgekeerd, een dossier waarvan de inzet zeer hoog is kinderlijk eenvoudig kan zijn en dusdanig snel kan worden geregeld dat de gemaakte verweerkosten zeer laag uitvallen; de forfaitaire vergoeding dan te hoog zal blijken te zijn, wat aldus een schending inhoudt van het recht op het ongestoord genot van eigendom van de in het ongelijk gestelde partij, aangezien het bedrag dat deze dient te betalen slechts gedeeltelijk wordt verantwoord door de fout die ze heeft begaan,

en terwijl deze eventualiteiten daarenboven bij de rechtzoekende de vrees kunnen doen ontstaan om in rechte te treden of op zijn minst om een beroep te doen op een advocaat; het criterium van de waarde van het geschil aldus ook afbreuk doet aan de toegang tot de rechter en aan de wapengelijkheid,

en terwijl de verwijzing naar dit enige criterium ertoe kan leiden dat dezelfde bedragen van de rechtsplegingsvergoeding worden toegepast op zaken van eenzelfde waarde die zeer verschillende verweerkosten met zich hebben gebracht; het bestreden koninklijk besluit kennelijk verschillende situaties op dezelfde manier behandelt doordat het dezelfde bedragen van rechtsplegingsvergoeding toekent aan zaken van eenzelfde waarde, zonder rekening te houden met de hoeveelheid werk die ermee gepaard gaat; een dergelijke identieke behandeling van volkomen verschillende situaties een discriminatie inhoudt, die strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

32.2. In zijn memorie van wederantwoord herhaalt de verzoeker dat het vaststellen van de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding aan de hand van alleen het criterium van de waarde van het geschil, hetgeen beperkender is dan de combinatie van de criteria aard van de zaak en belangrijkheid van het geschil, de in het middel genoemde bepalingen schendt. De waarde van het geschil is niet synoniem met de belangrijkheid van het geschil. Door dit simplistische criterium te hanteren maakt de bestreden handeling het niet mogelijk de integrale

verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van de advocaat zo dicht mogelijk te benaderen.

Het beginsel van de integrale vergoeding van schade is, meer nog dan een in artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek gegeven rechtsregel, een algemeen rechtsbeginsel. Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens neemt dit beginsel in aanmerking. Dit Hof verbindt immers de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van een advocaat aan de begrippen schuld en schade, wanneer het een billijke genoegdoening toekent krachtens artikel 41 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (thans het Hof van Justitie van de Europese Unie) heeft eveneens een bijzondere rechtspraak ontwikkeld inzake terugvorderbare kosten, waarbij de noodzaak van de teruggevorderde kosten wordt beoordeeld voor de toepassing van artikel 73 van zijn Reglement voor de procesvoering. Het Gerecht van eerste aanleg (thans het Gerecht) volgt dezelfde redenering in de toepassing van artikel 91 van zijn Reglement voor de procesvoering.

De wet van 21 april 2007 neemt indicatief slechts de criteria aard van de zaak en belangrijkheid van het geschil op. Om de hiervóór aangehaalde redenen is deze wet dus vatbaar voor kritiek. De bestreden handeling doet de door de wet gecreëerde schending van de Grondwet en de grondrechten nog toenemen. Immers, door de reeds te limitatieve criteria van de wet van 21 april 2007 te beperken, doet de bestreden handeling nog meer afbreuk aan het recht op een integrale vergoeding van de schade van de partij die in het gelijk wordt gesteld en dus aan het ongestoorde genot van eigendom dat beschermd wordt door artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens.

Indien, zoals wordt aangevoerd door de verwerende partij, de wetgever kon opteren voor een forfaitaire verhaalbaarheid die losstaat van het aansprakelijkheidsrecht, zou toch nog moeten vaststaan dat deze keuze geen schending inhoudt van enige hogere rechtsregel. De verwerende partij toont niet aan dat de keuze van de wetgever redelijk en rechtmatig verantwoord is door

doelstellingen inzake gelijkheid en rechtszekerheid. Deze keuze is niet verantwoord, of is op zijn minst niet evenredig. De verzoeker verwijst te dezen naar zijn beroep tot nietigverklaring van de wet van 21 april 2007. Door de schending van de grondrechten nog te doen toenemen, houdt de bestreden handeling zelf een schending in van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, alsmede van het recht op gelijkheid en non-discriminatie, op het ongestoord genot van zijn eigendom en op de toegang tot de rechter.

32.3. De verzoeker betoogt in zijn laatste memorie dat de in het middel bedoelde bepalingen wel degelijk worden geschonden door het bestreden koninklijk besluit.

Enerzijds immers maakt de Koning, door de forfaitaire bedragen die hij bepaalt en door de keuze voor het enkele criterium van de financiële waarde van de vordering, de weg vrij voor een toestand waarin een rechtzoekende bij wijze van kosten en erelonen slechts een gedeelte van de werkelijk gemaakte kosten vergoed krijgt. Hieruit volgt een niet-gewettigde aantasting van de goederen van deze rechtzoekende.

Anderzijds hebben de keuze voor het enkele criterium van de financiële waarde van de vordering en de keuze voor de gevorderde bedragen als gevolg dat de in het ongelijk gestelde partij veroordeeld kan worden tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding waarvan het bedrag hoger is dan het bedrag dat de behoeften van de verdediging van de in het gelijk gestelde partij daadwerkelijk met zich hebben gebracht. Hieruit volgt eveneens een niet-gewettigde aantasting van het patrimonium.

33. De verwerende partij antwoordt dat de verzoeker zijn aanspraken baseert op het feit dat krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek een persoon recht heeft op een volledige vergoeding van de schade, met inbegrip van de verhaalbaarheid van zijn advocatenkosten en -erelonen. De terugbetaling van de kosten en erelonen van de advocaat is echter geen verkregen recht. Aangezien artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek niet van openbare orde

is, kan de wetgever er zonder bezwaar van uitgaan dat sommige door het slachtoffer van een fout gemaakte kosten geen deel uitmaken van de schade. Door de wet van 21 april 2007 heeft de wetgever ervoor gekozen de kwestie van de kosten en erelonen van de advocaat niet meer afhankelijk te stellen van de regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid en bijgevolg van enigerlei fout. Het gaat om een opportuniteitskeuze van de wetgever die redelijk en rechtmatig verantwoord is door doelstellingen inzake gelijkheid en rechtszekerheid.

Bekeken vanuit het oogpunt van de veroordeling van de verliezende partij tot de kosten, hebben deze kosten en erelonen van de advocaat niets te maken met het begrip aansprakelijkheid en vinden ze hun oorsprong in de wet die van toepassing is op de kosten. De wet van 21 april 2007 bepaalt niet dat de rechtsplegingsvergoeding gelijk is aan het bedrag dat werkelijk uitgegeven is voor de bijstand van een advocaat. Het forfaitaire karakter van de rechtsplegingsvergoeding tast de eigendom niet aan aangezien het recht op volledige vergoeding van de schade ten gevolge van de noodzaak om een beroep te doen op een advocaat, geen verkregen recht is. Het is duidelijk dat de kritiek op het forfaitaire karakter van de vergoeding een opportuniteitskritiek is en geen wettigheidskritiek, die bovendien gericht is tegen de wet. Ze is bijgevolg onontvankelijk.

De verzoeker levert kritiek op het feit dat slechts met het criterium van de waarde van het geschil wordt gewerkt. De Koning heeft dit criterium echter niet op absolute wijze toegepast, zodat de belangrijkheid van het geschil en de aard van de zaak concreet in aanmerking zijn genomen. De criteria complexiteit van de zaak en kennelijke onredelijkheid van de situatie maken het daarenboven mogelijk om de door de advocaat werkelijk geleverde prestaties in aanmerking te nemen. De aanpassingen waarin de wet van 21 april 2007 en de bestreden handeling voorzien, garanderen dus dat de rechtsplegingsvergoeding, ook al is ze forfaitair, niet kennelijk buiten verhouding staat tot de door de partij die in het gelijk is gesteld werkelijk gedane uitgaven.

Het middel is onontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de wet van 21 april 2007, en ongegrond voor het overige.

34. De eerste tussenkomende partij merkt op dat, in zoverre aan de bestreden handeling wordt verweten dat, voor de rechtsplegingen met betrekking tot in geld waardeerbare vorderingen, de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding werden vastgesteld naargelang van de waarde van het geschil, en niet naargelang van onder meer de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil, het middel samenvalt met het eerste onderdeel van het derde middel, waarnaar wordt verwezen.

In zoverre aan de bestreden handeling wordt verweten dat ze belet dat de persoon die wordt erkend als slachtoffer van een door de tegenpartij begane fout zijn schade volledig vergoed zou zien, door onder meer de verhaalbaarheid van zijn advocatenkosten en -erelonen, is het middel niet-ontvankelijk bij de Raad van State doordat het kritiek levert op artikel 1022, eerste en laatste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

35. De tweede tussenkomende partij merkt op dat de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van de advocaat geen verkregen recht is. De rechtspraak van het Hof van Cassatie bindt de wetgever niet. De hoven en rechtbanken hebben deze rechtspraak op zeer uiteenlopende wijze toegepast en de wetgever heeft met de wet van 21 april 2007 de bedoeling gehad deze verschillende ontwikkelingen te vervangen door een algemene regeling, waarbij hij gekozen heeft voor een oplossing via het procesrecht, inzonderheid via de rechtsplegingsvergoeding. De wetgever heeft niet geopteerd voor een "baremisering" van de erelonen, maar heeft voorzien in een forfaitaire vergoeding. De rechtsplegingsvergoeding vindt haar grondslag dus niet in het criterium van de schuld, maar wel in het procesrisico en het procesbeheer. De wet van 21 april 2007 heeft aan de Koning vervolgens de bevoegdheid opgedragen om het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen met inachtneming van twee criteria, zonder te bepalen dat de rechtsplegingsvergoeding gelijk zou zijn aan het reële bedrag betaald voor de bijstand van een advocaat. De kritiek

van de verzoeker is gericht tegen de opportuniteitsbeslissing van de wetgever. Het middel is bijgevolg onontvankelijk.

In de bestreden handeling wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgesteld aan de hand van de criteria die artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt. Deze laatste bepaling maakt het bovendien mogelijk om via de complexiteit van de zaak of het kennelijke onredelijk karakter van de situatie, rekening te houden met de reële prestaties van een advocaat.

Ten slotte, in zoverre de verzoeker verwijst naar artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, valt deze bepaling onder het zuivere burgerlijk recht, waarvan de Raad van State geen kennis kan nemen.

Het middel is onontvankelijk, of op zijn minst ongegrond.

Beoordeling

36. In zoverre de schending wordt aangevoerd van artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, valt de grief samen met die welke het voorwerp was van het eerste onderdeel van het derde middel. Om de aldaar gegeven redenen faalt het middel in dit opzicht naar recht.

37. In zoverre de schending wordt aangevoerd van het eigendomsrecht, doordat het in het bestreden besluit gehuldigde criterium van de waarde van de vordering het niet mogelijk maakt om het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen op een bedrag dat aansluit bij het bedrag van de werkelijk gedragen kosten, moet vooreerst opgemerkt worden dat artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechtsplegingsvergoeding een “forfaitaire tegemoetkoming” is in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij. De rechtsplegingsvergoeding wordt dus niet opgevat als een vergoeding van de werkelijk gedragen kosten en erelonen, maar als een forfaitair bedrag. Aan de Koning wordt voorts bij artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek

opdracht gegeven om het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen. Ten slotte sluit artikel 1022, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek uit dat voor de tussenkomst van een advocaat een hogere vergoeding zou kunnen worden verkregen, bijvoorbeeld op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, dan het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding. De afwijking van het door de verzoeker aangevoerde zogenaamde beginsel van de integrale vergoeding van de schade vindt dus haar grondslag in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, niet in het bestreden koninklijk besluit.

De verzoeker voert aan dat de wet strijdig is met hogere normen, in het bijzonder artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens. Eenzelfde grief heeft de verzoeker ook aangevoerd voor het Grondwettelijk Hof. Bij zijn arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 heeft het Hof die grief verworpen, op de volgende gronden:

“Zonder dat dient te worden nagegaan of de bedragen die door het slachtoffer van een fout zijn betaald aan erelonen voor zijn advocaat, ‘eigendom’ zijn in de zin van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, volstaat het evenwel vast te stellen dat de wetgever, door ervoor te kiezen de verhaalbaarheid te regelen met de techniek van de forfaitaire bedragen, om alle in B.8.3 vermelde motieven, teneinde de wetgeving in overeenstemming te brengen met de vereisten van het eerlijk proces en van het gelijkheidsbeginsel, geen maatregel heeft genomen die zonder verantwoording is. Door overigens erin te voorzien dat de forfaitaire bedragen na raadpleging van de Orden van de balies zullen worden vastgesteld, heeft de wetgever ervoor gezorgd dat die bedragen zouden worden vastgesteld in verhouding tot de door de meeste advocaten gehanteerde erelonen, zodat de eventuele aantasting van het ongestoord genot van de eigendom van de slachtoffers van een fout niet onevenredig zou kunnen worden geacht” (overweging B.9.5).

De Raad van State sluit zich bij die redenen aan.

In zoverre het middel zo zou moeten worden begrepen dat daarin wordt aangevoerd dat de in het bestreden besluit vastgestelde bedragen niet in verhouding staan tot de door de meeste advocaten gehanteerde erelonen, volstaat het vast te stellen dat de verzoeker niet het minste bewijs aanbrengt voor

de gegrondheid van een dergelijke bewering.

In dit opzicht kan het middel niet worden aangenomen.

38. In zoverre de schending wordt aangevoerd van het recht van toegang tot de rechter, doordat het in het bestreden besluit gehuldigde criterium van de waarde van de vordering de rechtzoekende kan ontmoedigen om een zaak bij het gerecht aanhangig te maken of minstens om beroep te doen op de bijstand van een advocaat, moet vooreerst worden opgemerkt dat uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 april 2007 blijkt dat de beperking van het bedrag dat aan de in het gelijk gestelde partij kan worden toegekend, ten laste van de in het ongelijk gestelde partij, tot de door de Koning bepaalde forfaitaire bedragen precies gemotiveerd is door de zorg van de wetgever om de toegang tot de rechter van de minst bemiddelde personen te vrijwaren (Parl. St., Senaat, 2005-06, nr. 3-1686/1, p. 10; Parl. St., Senaat, 2006-07, nr. 3-1686/4, p. 4; Parl. St., Senaat, 2006-07, nr. 3-1686/5, p. 15; zie het arrest nr. 182/2008 van het Grondwettelijk Hof van 18 december 2008, overweging B.8.3). De verzoeker maakt niet aannemelijk dat de door de wetgever gekozen formule van de forfaitaire bedragen leidt tot een ander resultaat dan het beoogde.

In zoverre in het middel wordt aangevoerd dat de in het bestreden besluit vastgestelde bedragen tot gevolg hebben dat de toegang tot de rechter wordt beperkt, volstaat het vast te stellen dat de verzoeker niet het minste bewijs aanbrengt voor de gegrondheid van een dergelijke bewering.

In dit opzicht kan het middel niet worden aangenomen.

39. In zoverre de schending wordt aangevoerd van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, doordat het bestreden besluit voorziet in dezelfde bedragen van de rechtsplegingsvergoeding voor alle geschillen van dezelfde waarde, zonder rekening te houden met het werkvolume van de advocaat en de werkelijke kosten voor de verdediging, moet vooreerst worden opgemerkt dat het bestreden besluit voor de geschillen over in geld waardeerbare vorderingen

inderdaad voorziet in schalen die uitsluitend met het bedrag van de vordering verband houden. Binnen elk van die schalen wordt telkens in één enkel basisbedrag, minimumbedrag en maximumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorzien, ongeacht het werkvolume van de advocaat en de werkelijke kosten voor de verdediging.

Het gelijk behandelen van alle geschillen die tot eenzelfde schaal behoren, zonder differentiatie naargelang het werkvolume van de advocaat en de werkelijke kosten voor de verdediging, is niet strijdig met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie indien voor die gelijke behandeling een wettig doel bestaat en indien er een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen dat doel en de middelen die daartoe aangewend worden.

Met de schalen beoogt de Koning de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen in functie van de belangrijkheid van het geschil, gemeten naar de waarde van de vordering. Dat is op zich een wettig doel. Zoals uit het antwoord op het eerste onderdeel van het derde middel blijkt (zie nrs. 26-28), heeft de Koning bovendien de grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid niet overschreden door uit te gaan van het bedrag van de vordering.

De logica zelf van de door de wetgever gekozen forfaitaire regeling houdt in se in dat bij de vaststelling van de vergoeding geen rekening kan worden gehouden met alle specifieke kenmerken van elke procedure. Uiteraard heeft de in het bestreden besluit gevolgde benadering dus tot gevolg dat de mogelijkheid bestaat dat een winnende partij een lagere rechtsplegingsvergoeding ontvangt dan de kosten die zij werkelijk voor haar verdediging heeft gedaan, en omgekeerd, dat een in het ongelijk gestelde partij een hogere rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is dan de kosten die de tegenpartij werkelijk voor haar verdediging heeft gedaan. Het enkele feit dat die mogelijkheid bestaat impliceert echter nog niet dat de bestreden regeling tot onevenredige gevolgen leidt of kan leiden. Bovendien worden de orden van balies geraadpleegd bij het vaststellen van de forfaitaire bedragen, waarmee,

zoals hiervóór al is opgemerkt, de wetgever ervoor gezorgd heeft dat die bedragen zouden worden vastgesteld in verhouding tot de door de meeste advocaten gehanteerde erelonen (zie nr. 37). Bovendien kan de rechter op grond van artikel 1022, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding verminderen of verhogen, onder meer om rekening te houden met de complexiteit van de zaak. Met toepassing van dat criterium is het dus mogelijk, zoals het Grondwettelijk Hof heeft opgemerkt in arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008, om met het werkvolume als gevolg van de complexiteit van de zaak rekening te houden teneinde de vergoeding te verhogen of, in het tegenovergestelde geval, die door de eenvoud van de zaak te verminderen (overweging B.16.2).

Voor de gelijke behandeling van de geschillen die behoren tot een bepaalde schaal, bepaald op basis van het bedrag van de vordering, is er derhalve een verantwoording die de toetsing aan het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie kan doorstaan.

In dit opzicht faalt het middel naar recht.

E. Vijfde middel

Standpunt van de partijen

40.1. De verzoeker voert een vijfde middel aan, afgeleid uit de schending van het recht op het ongestoorde genot van eigendom, gewaarborgd bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens, artikel 16 van de Grondwet en artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, alsook van de geest en de strekking van de wet van 21 april 2007,

doordat artikel 2, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit bepaalt op welke wijze de waarde van het geschil moet worden berekend met toepassing van de tabel in het eerste lid, dat wil zeggen overeenkomstig de

artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek, te weten het bedrag dat gevorderd wordt in de inleidende akte of in de laatste conclusie,

terwijl dit bedrag niet noodzakelijk hetzelfde is als het bedrag dat de rechter uiteindelijk in aanmerking neemt; met dit laatste bedrag geen rekening wordt gehouden in de regeling ingevoerd bij de bestreden handeling; de in het ongelijk gestelde partij ertoe gehouden zou kunnen zijn een rechtsplegingsvergoeding te betalen die hoger ligt dan de vergoeding verbonden aan de waarde van de zaak indien het door de rechter toegekende bedrag lager ligt dan het bedrag dat wordt gevorderd in de inleidende akte of in de laatste conclusie; haar eigendom aldus wordt aangetast zonder dat zulks wordt verantwoord vanuit het oogpunt van het bedrag ten aanzien waarvan ze haar proces verloren heeft; het verschil tussen het bedrag van de vergoeding dat zal moeten worden betaald en het bedrag dat had moeten worden betaald indien de waarde van de vordering de waarde was die de rechter *in fine* in aanmerking had genomen en die was toegewezen aan de in het gelijk gestelde partij, immers een bedrag vormt dat uit haar vermogen zal verdwijnen ten voordele van het vermogen van de partij die in het gelijk is gesteld, zonder dat er enige grond voor deze overdracht bestaat en vooral zonder dat zulks door enig motief van openbaar nut gewettigd wordt,

en terwijl die constatering zouden kunnen leiden tot een instrumentalisering van de vaststelling van het bedrag van de vordering; aldus bij het opstellen van de inleidende akte of later, van de conclusies, andere overwegingen naar voor zouden kunnen komen dan die welke verband houden met de realiteit van het gevorderde bedrag; de eiser zou kunnen aarzelen om vanaf het begin een te hoog bedrag te vorderen daar anders het risico bestaat dat de rechtsplegingsvergoedingen te hoog zouden oplopen indien hij in het ongelijk wordt gesteld, of integendeel zijn eis zou kunnen opdrijven omdat hij zeker is van zijn zaak en vervolgens bij wege van een conclusie het bedrag zou aanpassen afhankelijk van de voortgang van het dossier, inzonderheid afhankelijk van de deugdelijkheid van het dossier van de tegenpartij; zulke manoeuvres zonder twijfel strijdig zouden zijn met de geest en de strekking van de wet van 21 april 2007.

40.2. De verzoeker antwoordt in zijn memorie van wederantwoord in de eerste plaats op het argument van de verwerende partij volgens hetwelk de rechter, zoals onder de gelding van het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding kan beperken omdat “de raming op een bedrieglijke wijze op een te hoog niveau werd gehandhaafd”, onder aanvoering dat dit slechts een mogelijkheid is, die niet wordt geconcretiseerd in de tekst van de bestreden handeling, noch in enig ander uitvoeringsbesluit. Daaruit vloeit een zekere rechtsonzekerheid voort. De verwerende partij is weliswaar van oordeel dat de rechter dit bedrag zou kunnen beperken op basis van het criterium van het kennelijk onredelijke karakter van de situatie, waarin artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet, maar dit is, opnieuw, niets meer dan een mogelijkheid. Vooral blijkt dat in sommige gevallen het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding, zelfs indien het tot het minimum is teruggebracht, buiten verhouding zal staan tot de aanspraken die het rechtscollege uiteindelijk zal hebben ingewilligd, daar de rechter niet kan gaan onder de minima bepaald bij het bestreden koninklijk besluit. Er is dus sprake van een ongewettigde aantasting van de eigendom van de in het ongelijk gestelde partij.

De verzoeker antwoordt vervolgens op het argument van de verwerende partij volgens hetwelk de rechter de vergoeding zou kunnen verlagen tot minder dan het minimumbedrag, met toepassing van de rechtspraak van het Hof van Cassatie, inzonderheid zijn arrest van 8 januari 2004, waarin de mogelijkheid wordt vastgelegd om het bedrag van de vordering te herschatten indien de gevorderde geldsom kunstmatig is verlaagd of verhoogd met het enkele doel de bevoegdheid van een rechtscollege te ontlopen, erop wijzend dat het niet vaststaat dat deze rechtspraak van toepassing is op de situatie bedoeld door de verzoeker. Er kan dus niet van uit worden gegaan dat de bestreden handeling vanwege een zuiver hypothetische mogelijkheid, die bovendien nog nooit is geconstateerd, zou kunnen worden aangezien als buiten verhouding staande ten opzichte van het beoogde doel.

40.3. In zijn laatste memorie voert de verzoeker in de eerste plaats aan dat hij belang heeft bij het middel. Er mag niet uitsluitend gekeken worden naar het geval waarin een verwerende partij met slechte bedoelingen haar vordering vrijwillig zou willen instrumentaliseren om een hogere vergoeding te verkrijgen, maar er moet ook van uit worden gegaan dat in talrijke gevallen het bedrag dat bij wege van dagvaarding, verzoekschrift of conclusie gevorderd wordt hoger is dan het bedrag dat de rechter uiteindelijk toekent. Het belang van de verzoeker is niet hypothetisch, maar zeker, doordat deze problematiek, die verband houdt met de vaststelling van het bedrag van de waarde van de vordering, zich in werkelijkheid op algemene wijze voordoet.

Wat de gegrondheid van het middel betreft, wijst de verzoeker erop dat het meer dan onwaarschijnlijk is dat kan worden aangetoond dat het verkrijgen van een hogere rechtsplegingsvergoeding dan die welke overeenstemt met het door de rechter toegekende bedrag, wegens een vordering voor een hoger bedrag dan dit bedrag, wijst op het tergend of roekeloos karakter van de vordering zelf. Bovendien is het geval van een aansprakelijkheidsvordering met het oog op schadeloosstelling voor het nadeel berokkend door de fout die erin zou bestaan dat de vordering overgewaardeerd wordt om een hogere rechtsplegingsvergoeding te verkrijgen, al even onzeker. Hieruit volgt dat de twee gevallen die worden voorgesteld als middelen om de onwettigheid te verhelpen waartoe artikel 2, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit kan leiden, zuiver hypothetisch zijn, of zich zelfs onmogelijk kunnen voordoen.

41. De verwerende partij antwoordt dat de vrees dat de aanspraken worden opgedreven met het enkele doel een hogere rechtsplegingsvergoeding te ontvangen niet gegrond is. Reeds onder de gelding van de vroegere regelgeving, met toepassing van artikel 3, vierde lid, van het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, schommelde het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding naargelang van de gevorderde geldsom. Er bestond evenwel een mogelijkheid om dat bedrag te beperken indien de raming op een bedrieglijke wijze op een te hoog niveau werd gehandhaafd. Thans kan de

rechter eveneens oordelen dat een lagere vergoeding wordt toegekend dan die welke wordt gevorderd. Op basis van het criterium van de kennelijk onredelijke aard van de situatie kan de rechter de rechtsplegingsvergoeding beperken tot het in het bestreden koninklijk besluit bepaalde minimumbedrag. Indien de rechter oordeelt dat ook dit minimumbedrag nog te hoog is, kan hij naar analogie de rechtspraak van het Hof van Cassatie toepassen die is vastgelegd in een arrest van 8 januari 2004 dat hem de mogelijkheid biedt het bedrag van de vordering te herschatten indien de gevorderde geldsom kunstmatig is verlaagd of verhoogd met het enkele doel de bevoegdheid van het rechtscollege te ontlopen.

42. De eerste tussenkomende partij wijst erop dat het middel niet-ontvankelijk is daar de verzoeker niet aantoonst dat hij in een situatie zou verkeren waarin van hem een rechtsplegingsvergoeding geëist zou kunnen worden die in een vordering of een conclusie kunstmatig zou zijn opgedreven door een partij die tegen hem een proces heeft gewonnen. Bij de Raad van State kan geen *actio popularis* worden ingesteld. De verzoeker heeft geen enkel rechtstreeks, actueel en zeker belang om de in het middel geformuleerde grief aan te voeren.

Subsidiair wijst de eerste tussenkomende partij erop dat de verzoeker de aan de Koning verleende machtiging om te bepalen op welke manier de vordering voor het vaststellen van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in aanmerking moet worden genomen niet betwist. De Koning heeft zijn beoordelingsbevoegdheid uitgeoefend op een wettelijk aanvaardbare manier in zoverre hij de regeling bepaald bij artikel 3, vierde lid, van het voornoemde koninklijk besluit van 30 november 1970 heeft overgenomen, waarbij de rechter de rechtsplegingsvergoeding kan verlagen indien de raming op een bedrieglijke wijze op een te hoog niveau werd gehandhaafd, en de wetgever in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek voorzien heeft in een verlaging van de rechtsplegingsvergoeding indien deze voortvloeit uit het kennelijk onredelijk karakter van de situatie, wat overeenkomt met het voormelde begrip van de raming die op een bedrieglijke wijze op een te hoog niveau werd gehandhaafd.

43. De tweede tussenkomende partij merkt op dat niet blijkt in welk opzicht de in het middel genoemde bepalingen zouden zijn geschonden door het feit dat in de bestreden handeling het bedrag wordt vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek. Bovendien toont de verzoeker niet aan een rechtstreeks en persoonlijk belang te hebben bij die schendingen. Wat betreft artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, die bepaling valt onder het zuivere burgerlijk recht, waarvan de Raad van State geen kennis kan nemen.

De eventuele schending van de geest en het doel van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek levert geen middel op dat de nietigverklaring kan wettigen, aangezien de verzoeker niet betwist dat de bestreden handeling conform de wet is. De rechter kan bovendien rekening houden met het criterium van het kennelijk onredelijk karakter van de situatie om de rechtsplegingsvergoeding te verhogen of te verlagen, wat onder meer slaat op de situatie beschreven door de verzoeker.

Beoordeling

44. In verband met de ontvankelijkheid van het middel verwijst de Raad van State naar wat hij hiervóór heeft opgemerkt met betrekking tot de ontvankelijkheid van het beroep: als potentiële procespartij heeft de verzoeker belang bij het bestrijden van een verordenend besluit dat kan worden toegepast op elke persoon die betrokken is in een geding voor de hoven en rechtbanken (zie nr. 8).

De verzoeker heeft in het bijzonder belang bij het inroepen van een middel dat uitgaat van de mogelijkheid dat de rechter een partij veroordeelt tot een lager bedrag dan het bedrag dat door de eiser is gevorderd. Een dergelijke mogelijkheid is niet louter hypothetisch van aard.

De exceptie van onontvankelijkheid van het middel, opgeworpen door de tussenkomende partijen, kan niet worden aangenomen.

45. In verband met de gegrondheid van het middel herhaalt de Raad van State dat de Koning de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding kon vaststellen in functie van de belangrijkheid van het geschil, gemeten naar de waarde van de vordering (zie nr. 39).

Naar luid van artikel 2, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit van 26 oktober 2007 wordt het bedrag van de vordering vastgesteld overeenkomstig onder meer de artikelen 557 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek. Het stemt dus overeen met de het bedrag dat in de gedinginleidende akte is gevorderd of, indien de vordering in de loop van het geding is gewijzigd, met het bedrag dat in de laatste conclusie is gevorderd.

In het middel wordt aangevoerd dat de toepassing van de genoemde bepalingen tot disproportionele gevolgen aanleiding kan geven, met name in het geval dat een eiser het bedrag van zijn vordering opdrijft om aldus een hogere rechtsplegingsvergoeding te kunnen krijgen dan de vergoeding waarop hij recht zou hebben als rekening zou worden gehouden met het bedrag ten belope waarvan de rechter de vordering gegrond verklaart. Uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie blijkt echter dat, ondanks de bewoordingen van artikel 2, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit, de rechter de rechtsplegingsvergoeding kan berekenen op basis van het toegekende veeleer dan op basis van het gevorderde bedrag, als laatstgenoemd bedrag volgt ofwel uit een klaarblijkelijke overwaardering die de normaal bedachtzame en zorgvuldige rechtsonderhorige niet zou hebben begaan, ofwel uit een te kwader trouw verrichte verhoging die als enig doel had op artificiële wijze het bedrag van de vordering op te trekken tot de hogere schijf (Cass., 17 november 2010, Arr. Cass., 2010, nr. 681). Voor het overige kan de rechter, op grond van artikel 1022, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in elk geval verminderen tot het minimumbedrag, onder meer op grond van het “kennelijk onredelijk karakter van de situatie”.

Gelet op die mogelijkheden waarover de rechter beschikt, blijkt niet dat artikel 2, tweede lid, van het bestreden besluit een onverantwoorde inmenging in het eigendomsrecht inhoudt. Er blijkt ook niet dat de genoemde bepaling strijdig is met artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het middel kan niet worden aangenomen.

F. Zesde middel

Standpunt van de partijen

46. De verzoeker voert een zesde middel aan, afgeleid uit de schending van het recht op het ongestoorde genot van eigendom, gewaarborgd bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens, artikel 16 van de Grondwet en artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, afzonderlijk of in combinatie met het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

doordat artikel 1, derde lid, van het bestreden koninklijk besluit bepaalt dat geen vergoeding verschuldigd is wegens handelingen verricht voor een gerecht waaraan de zaak bij beslissing van de arrondissementsrechtbank is onttrokken,

terwijl benevens bij een beslissing van de arrondissementsrechtbank het geadieerde rechtscollege zelf kan beslissen dat het onbevoegd is; in dit laatste geval handelingen zullen zijn verricht, ook al zal het rechtscollege niet over de grond van de zaak moeten beslissen; in zulk een geval het bestreden koninklijk besluit de partij geen vrijstelling van betaling verleent van de rechtsplegingsvergoeding verschuldigd voor die handelingen; dit verschil in behandeling niet kan worden verantwoord in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

en terwijl bovendien de verplichting voor de in het ongelijk gestelde partij om de rechtsplegingsvergoeding te betalen voor handelingen verricht vóór een rechtscollège dat zichzelf onbevoegd heeft verklaard, een aantasting van de eigendom van deze partij vormt; deze aantasting niet verantwoord kan worden ten aanzien van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol; geen enkel motief van openbaar nut haar immers kan verantwoorden.

47. De verwerende partij antwoordt in hoofddorde dat het middel onontvankelijk is wegens gebrek aan belang. De verzoeker is betrokken in een procedure die niets van doen heeft met de uiteenzetting van de omstandigheden die het middel kunnen schragen. De gewraakte onwettigheid berokkent hem dus geen nadeel. De verzoeker heeft geen enkel persoonlijk, rechtstreeks, zeker, actueel en wettig belang bij het middel.

Wat de gegrondheid van het middel betreft, zet de verzoeker niet uiteen in welk opzicht er in de bedoelde hypothese sprake zou zijn van een aantasting van de eigendom van de in het ongelijk gestelde partij. Eén enkele rechtsplegingsvergoeding is verschuldigd voor het gehele geding, en doorverwijzing van de zaak naar een bevoegde rechter levert geen onderscheiden geding op. In zoverre het middel is afgeleid uit de schending van artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens, afzonderlijk beschouwd, is het dus onontvankelijk.

Wat de beweerde discriminatie betreft, deze bestaat niet in de feiten. Artikel 1, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit bepaalt: “De bedragen worden vastgesteld per aanleg”. Door de zaak te verwijzen naar een andere rechter op basis van een exceptie van onbevoegdheid wordt geen afzonderlijk geding ingeleid. Vóór de wet van 21 april 2007 bestond er een uitzondering, bepaald bij artikel 4, 3°, van het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Volgens deze bepaling was een aanvullende rechtsplegingsvergoeding verschuldigd in geval van verwijzing van de zaak naar

de arrondissementsrechtbank. Deze uitzondering is thans weggevallen. De bepaling van de bestreden handeling waarborgt hierdoor een grotere gelijkheid dan vroeger het geval was. Dit gezegd zijnde, belet niets de rechter een verhoging van de rechtsplegingsvergoeding toe te kennen vanwege de complexiteit van de zaak, wanneer er tussengeschillen zijn geweest.

48. De eerste tussenkomende partij merkt op dat de verzoeker niet aantoonst en zelfs niet beweert zich te bevinden in de door hem gewraakte situatie. Hij heeft er geen belang bij de grief aan te voeren waarop het middel betrekking heeft.

Subsidiair verwijst de eerste tussenkomende partij naar artikel 662 van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de zaak ambtshalve en zonder kosten op de rol wordt gebracht van de rechter naar wie zij verwezen is en dat het geding wordt voortgezet in de staat waarin het zich laatstelijk bevond. Ze wijst erop dat wanneer een zaak aan een rechtscollege wordt onttrokken en wordt doorverwezen, er slechts één rechtsplegings-vergoeding verschuldigd is, aangezien er in dat geval slechts één geding is geweest. De bestreden handeling, die artikel 4, 3°, van het koninklijk besluit van 30 november 1970 opheft, herstelt de strikte overeenstemming met de onveranderd gebleven vereisten van het Gerechtelijk Wetboek.

49. De tweede tussenkomende partij merkt op dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel omdat hij zich niet bevindt in de situatie bedoeld bij artikel 1, derde lid, van het bestreden koninklijk besluit.

Subsidiair wijst de tweede tussenkomende partij erop dat doorverwijzing naar het bevoegde rechtscollege geen onderscheiden geding oplevert. Er zal slechts één rechtsplegingsvergoeding verschuldigd zijn. Onder de gelding van de vroegere regeling voorzag artikel 4, 3°, van het koninklijk besluit van 30 november 1970 in een bijzondere rechtsplegingsvergoeding van 12,50 euro in geval van verwijzing van de zaak naar de arrondissementsrechtbank. Het onderscheid waarvan in het middel sprake,

bestond dus wel degelijk in het verleden, maar is weggevallen door de opheffing van het voornoemde koninklijk besluit van 30 november 1970.

Beoordeling

50. In verband met de ontvankelijkheid van het middel wordt verwezen, *mutatis mutandis*, naar hetgeen is opgemerkt met betrekking tot een gelijkaardige exceptie, gericht tegen het vijfde middel (zie nr. 44).

De door de verwerende partij en de tussenkomende partijen opgeworpen exceptie van onontvankelijkheid van het middel kan niet worden aangenomen.

51. In verband met de gegrondheid van het middel stelt de Raad van State vast dat in de twee onderdelen ervan uitgegaan wordt dat de rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is wanneer de rechtbank bij dewelke de vordering aanhangig is gemaakt, zich onbevoegd verklaart.

Artikel 660, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt evenwel dat, behalve wanneer het voorwerp van de vordering niet tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht behoort, iedere beslissing betreffende de bevoegdheid de zaak zo nodig verwijst naar de bevoegde rechter die zij aanwijst. Voorts bepaalt 662, eerste en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek dat de zaak ambtshalve en “zonder kosten” op de rol wordt gebracht van de rechter naar wie zij verwezen is, en dat het geding wordt voortgezet in de staat waarin het zich laatstelijk bevond. Uit die bepalingen kan worden afgeleid dat de beslissing waarbij een rechter zich onbevoegd verklaart aanleiding geeft tot de voortzetting van het geding voor een andere rechter, van dezelfde aanleg. Met toepassing van artikel 1, tweede lid, van het bestreden besluit, dat bepaalt dat de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding worden vastgesteld per aanleg, is dan ook geen afzonderlijke rechtsplegingsvergoeding verschuldigd voor de rechtspleging die is gevoerd voor de oorspronkelijk geadieerde rechter.

Het middel, dat uitgaat van een verkeerde interpretatie van het bestreden besluit, kan niet worden aangenomen.

G. Zevende middel

Standpunt van de partijen

52.1. De verzoeker voert een zevende middel aan, afgeleid uit de schending van het recht op het ongestoorde genot van eigendom, gewaarborgd bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens, artikel 16 van de Grondwet, artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek, afzonderlijk of in combinatie met het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

doordat artikel 1, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit bepaalt dat, ingeval de verweerder of de gedaagde in hoger beroep na de inschrijving op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten, het bedrag van de vergoeding gelijk is aan één kwart van de basisvergoeding, zonder hoger te kunnen zijn dan 1.000 euro,

terwijl deze bepaling geen onderscheid maakt naar gelang de handelingen verricht zijn tussen het tijdstip van de inschrijving op de rol en het tijdstip waarop de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt; de tijdspanne tussen die twee tijdstippen aanzienlijk kan schommelen, en bijgevolg ook de in die tijdspanne verrichte handelingen; de persoon die zijn verbintenissen kwijt onmiddellijk na de inschrijving op de rol hetzelfde bedrag aan rechtsplegingsvergoeding zal moeten betalen als de persoon die zulks slechts in een veel later stadium van de rechtspleging doet; die vaststelling niet wordt getemperd door het bestaan van een rechterlijke beoordelingsbevoegdheid; die personen zich in een verschillende situatie bevinden, aangezien de eerste situatie voor de verwerende partij slechts weinig verdedigingskosten meebrengt, in tegenstelling tot de tweede; zij niettemin op dezelfde wijze worden behandeld, in strijd met de artikelen 10 en 11 van de

Grondwet,

en terwijl die discriminatie bovendien gepaard gaat met een aantasting van de eigendom van de verweerder of de gedaagde in hoger beroep; hoe dichter het tijdstip van de beslissing om de eis in te willigen bij het tijdstip van de inschrijving op de rol ligt, hoe lager het bedrag van de kosten van verdediging van de verzoeker zal liggen en dus hoe minder verantwoord die aantasting zal zijn; het recht op eerbiediging van de eigendom eveneens wordt geschonden, aangezien geen enkel motief van openbaar nut kan verantwoorden dat iemand een rechtsplegingsvergoeding dient te betalen waarvan het bedrag hoger is dan dat van de kosten die de tegenpartij werkelijk heeft moeten maken voor haar verdediging.

52.2. De verzoeker merkt in zijn memorie van wederantwoord op dat het volgens de interpretatie gegeven door de verwerende partij weliswaar mogelijk is de aangevoerde schendingen van de grondrechten te ondervangen, doch dat die interpretatie niet voldoende krachtig is om te voldoen aan de vereisten inzake rechtszekerheid. Indien de Raad van State bevestigt dat de in artikel 1, vijfde lid, bedoelde periode die is welke volgt op de inschrijving op de rol en voorafgaat aan de inleidende zitting, laat de verzoeker zijn bezwaar tegen die bepaling vallen. Indien daarentegen die interpretatie niet in aanmerking wordt genomen en artikel 1, vijfde lid, dus kan worden toegepast op de gehele rechtspleging na de inschrijving op de rol, handhaaft de verzoeker het middel.

53. De verwerende partij antwoordt dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel. Hij bevindt zich immers niet in de in het middel bedoelde situatie.

Subsidiair, wat betreft de gegrondheid van het middel, herinnert de verwerende partij eraan dat het geval waarvan sprake is in het middel reeds beoogd was bij artikel 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Deze bepaling schreef voor dat indien

de verweerder, na de inschrijving op de rol, de eis inwilligde en zijn verbintenissen kweet in hoofdsom, interesten en kosten, het bedrag van de rechtsplegings-vergoeding met driekwart verminderde. Het ligt voor de hand dat het geval waarvan sprake in het middel de tijdspanne betreft tussen de inschrijving op de rol en de inleidende zitting. Tussen het tijdstip van inschrijving op de rol en de inleidende zitting verricht de advocaat geen enkele prestatie, aangezien de prestaties voor de dagvaarding of het verzoekschrift voordien zijn verricht en de andere prestaties na de inleidende zitting zullen geschieden. Het is absurd of zelfs onmogelijk een onderscheid te willen maken tussen iemand die onmiddellijk na de inschrijving op de rol zijn schuld kwijt, en iemand die dat op een later tijdstip doet, maar in ieder geval vóór de inleidende zitting.

54. De eerste tussenkomende partij merkt op dat in de procedure die de verzoeker aanvoert tot staving van zijn belang beslissingen ten gronde zijn gewezen. De verzoeker betoogt niet dat de in het ongelijk gestelde partij haar verbintenissen zou hebben gekweten na de inschrijving op de rol, maar vóór de rechterlijke beslissingen. De verzoeker doet dus niet blijken van een rechtstreeks, actueel en zeker belang bij de in het middel aangevoerde grief, en dus is het middel onontvankelijk.

Subsidiair, wat de gegrondheid van het middel betreft, stelt de eerste tussenkomende partij dat de tekst geïnterpreteerd moet worden overeenkomstig het doel van de steller ervan. Het geval beoogd door de Koning, is datgene waarin de advocaat van de in het gelijk gestelde partij nog geen andere handelingen heeft verricht dan die met betrekking tot de inleidende akte. Het bedoelde geval heeft betrekking op een korte periode tussen de inschrijving op de rol en de inleidende zitting.

55. De tweede tussenkomende partij merkt op dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel. In de procedure waarin hij betrokken is, is er geen sprake van inwilliging van een eis. In zijn verzoekschrift voor de Raad van State geeft de verzoeker toe verzocht te hebben om een kalender voor de conclusies in hoger beroep. De verzoeker preciseert bovendien niet in welk

opzicht de in het middel genoemde bepalingen zouden zijn geschonden. Wat ten slotte artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek betreft, die bepaling valt onder het zuivere burgerlijk recht, waarvan de Raad van State geen kennis kan nemen.

Subsidiair, wat betreft de gegrondheid van het middel, herinnert de tweede tussenkomende partij eraan dat een soortgelijke bepaling als die van artikel 1, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit was opgenomen in het voormelde koninklijk besluit van 30 november 1970. Er werd aangenomen dat de inwilliging diende plaats te hebben tussen de inschrijving op de rol en de inleidende zitting. Artikel 1, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit strekt ertoe te voorzien in een verlaging van de rechtsplegingsvergoeding in geval van inwilliging na de inschrijving op de rol, doch vóór de inleidende zitting. Die hypothese is te onderscheiden van die welke bedoeld is in artikel 1, vierde lid, waarin de inwilliging plaatsheeft vóór de inschrijving op de rol, in welk geval geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is. De door de verzoeker gemaakte vergelijking is dus niet pertinent.

Beoordeling

56. In verband met de ontvankelijkheid van het middel wordt verwezen, mutatis mutandis, naar hetgeen is opgemerkt met betrekking tot een gelijkaardige exceptie, gericht tegen het vijfde middel (zie nr. 44).

De desbetreffende door de verwerende partij en de tussenkomende partijen opgeworpen exceptie van onontvankelijkheid van het middel kan niet worden aangenomen.

57. In verband met de gegrondheid van het middel herinnert de Raad van State eraan dat artikel 1, vierde en vijfde lid, van het bestreden koninklijk luidt als volgt:

“Zo ook is geen vergoeding verschuldigd indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep vóór de inschrijving van de zaak op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten.

Ingeval de verweerder, of de gedaagde in hoger beroep, na de inschrijving op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten, is het bedrag van de vergoeding gelijk aan één kwart van de basisvergoeding, zonder hoger te kunnen zijn dan 1.000 euro.”

In het middel wordt ervan uitgegaan dat artikel 1, vijfde lid, van toepassing is ingeval de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt, ongeacht het stadium van de procedure waarin dat gebeurt. De verwerende partij en de tussenkomende partijen gaan er daarentegen vanuit dat die bepaling slechts van toepassing is indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt vóór de inleidingszitting.

Uit het geheel van de bepalingen van artikel 1 van het bestreden koninklijk besluit kan worden afgeleid dat artikel 1, vijfde lid, de hypothese beoogt waarin de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt op een ogenblik dat de advocaat van de eiser of de appellant geen andere, betekenisvolle prestaties heeft verricht dan die welke geleid hebben tot het opstellen van de gedinginleidende akte. Normaal zal de genoemde bepaling dus slechts van toepassing zijn indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt vóór de inleidingszitting of ten laatste op de inleidingszitting zelf. Het staat aan de rechter om uit te maken, in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak, of een latere inwilliging van de eis, met kwijting van de verschuldigde bedragen, door de verweerder of de gedaagde in hoger beroep heeft plaatsgevonden op een ogenblik waarop de advocaat van de eiser of de appellant geacht kan worden nog geen bijkomende prestaties te hebben verricht. Uiteraard zal een dergelijke situatie zich slechts uitzonderlijk voordoen.

58. In zoverre in het middel de schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie wordt aangevoerd, is de Raad van State van oordeel, rekening houdend met de hiervóór gegeven interpretatie, dat de eiser of de appellant die betaald wordt vóór de inleidingszitting, enerzijds, en de eiser of de appellant die betaald wordt na de inleidingszitting, maar op een ogenblik

waarop artikel 1, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit nog van toepassing is, anderzijds, zich in een vergelijkbare situatie bevinden. De gelijke behandeling van die twee categorieën van eisers en appellanten houdt dan ook geen schending in van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

In zoverre de grief inzake de schending van het eigendomsrecht zo moet worden begrepen dat de beperking van de rechtsplegingsvergoeding in het geval bedoeld in artikel 1, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit onevenredig zou zijn, blijkt niet dat dit in de hiervóór gegeven interpretatie het geval is.

Het middel kan niet worden aangenomen.

H. Achtste middel

Standpunt van de partijen

59. De verzoeker voert een achtste middel aan, afgeleid uit de schending van het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van het beginsel van het recht op toegang tot de rechter en de wapengelijkheid, gewaarborgd bij artikel 13 van de Grondwet en artikel 6 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens, en van het beginsel van de tegenspraak,

doordat artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit voorschrijft dat wanneer de zaak wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding is; dat aan de rechter in dit geval geen enkele beoordelingsbevoegdheid wordt gelaten; dat die beperking niet geldt wanneer één van de in het ongelijk gestelde partijen is verschenen; dat degene die verstek laat gaan en nooit verschijnt zich niet in een verschillende situatie bevindt, naar gelang een andere van de in het ongelijk gestelde partijen al dan niet verschenen is; dat de in het ongelijk gestelde partij

die nooit is verschenen, terwijl een andere in het ongelijk gestelde partij ten minste eenmaal is verschenen, gediscrimineerd wordt tegenover de partij die in dezelfde omstandigheden in het ongelijk wordt gesteld, maar zonder dat een andere in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen,

en doordat bovendien de beperking voorgeschreven bij artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit erop neerkomt dat het goedkoper wordt verstek te laten gaan dan ten minste eenmaal te verschijnen; dat sommigen zouden kunnen verkiezen verstek te laten gaan en nooit te verschijnen en aldus afstand te doen van hun recht om zich in rechte te verdedigen, zodat ze slechts een verminderde vergoeding hoeven te betalen indien ze in het ongelijk worden gesteld; dat een zodanige regeling afbreuk kan doen aan het recht op toegang tot de rechter, aan de wapengelijkheid en aan het beginsel van de tegenspraak.

60. De verwerende partij antwoordt dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel. Hij heeft geen verstek laten gaan in het geding waarin hij betrokken was en niets wijst erop dat een andere partij in deze procedure verstek zou hebben laten gaan. Daaruit volgt dat het middel onontvankelijk is. Het middel is bovendien onduidelijk verwoord, daar de verzoeker niet aangeeft voor welke categorieën van rechtzoekenden die zogenaamde discriminatie zou gelden.

Subsidiair, wat betreft de gegrondheid van het middel, is de verwerende partij van mening dat ze op grond van het dubbelzinnige karakter van het middel verscheidene hypothesen in aanmerking moet nemen. Een eerste reeks hypothesen heeft betrekking op situaties waarin er geen sprake is van meerdere partijen die in het ongelijk zijn gesteld. In een eerste hypothese baseert de verzoeker zijn discriminatie blijkbaar op het verschil in behandeling tussen een persoon die verstek heeft laten gaan en, in een andere zaak, een persoon die verschenen is en zich verweerd heeft. Volgens de verwerende partij kunnen de twee categorieën niet vergeleken worden. De kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat voor een op de zitting aanwezige partij die zich verweerd heeft, zijn immers noodzakelijkerwijze hoger dan die voor een persoon die niet is verschenen. In een tweede hypothese baseert de verzoeker de beweerde

discriminatie blijkbaar op een verschil in behandeling tussen de persoon die verstek heeft laten gaan en, in een andere zaak, degene die verschenen is zonder zich te verweren, door zich bijvoorbeeld te beperken tot het vragen van een uitstel van betaling. Volgens de verwerende partij verschilt de rechtsplegingsvergoeding in beide situaties in feite niet. Degene die niet is verschenen zal immers de minimumvergoeding moeten betalen met toepassing van artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit, en in de praktijk zal de rechter, op basis van het criterium van de complexiteit van de zaak (zie artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek) diezelfde minimumvergoeding opleggen wanneer de in het ongelijk gestelde partij is verschenen, doch zonder zich te verdedigen. Er is dus geen verschil in behandeling tussen beide categorieën.

Een tweede reeks hypothesen heeft betrekking op situaties waarin meer dan één partij in het ongelijk is gesteld. In een eerste hypothese worden twee of meer partijen in het ongelijk gesteld en is geen ervan verschenen. Volgens de verwerende partij dient artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit te worden toegepast. De rechter zal de minimumvergoeding opleggen en de partijen worden op voet van gelijkheid behandeld. In een tweede hypothese worden twee of meer partijen in het ongelijk gesteld en is één ervan verschenen. Volgens de verwerende partij wordt de rechtsplegingsvergoeding dan berekend overeenkomstig de artikelen 2 tot 4 van het bestreden koninklijk besluit. Wanneer in die hypothese de in het ongelijk gestelde partij die verschenen is, zich ertoe heeft beperkt de rechter om uitstel van betaling te verzoeken, is het vaste praktijk dat de rechter de rechtsplegingsvergoeding verlaagt op basis van het criterium van de complexiteit van de zaak. Er is dus geen verschil in behandeling tussen de in het ongelijk gestelde partij die niet is verschenen, terwijl de overige in het ongelijk gestelde partijen evenmin zijn verschenen, enerzijds, en de in het ongelijk gestelde partij die niet is verschenen, terwijl ten minste één van de overige in het ongelijk gestelde partijen is verschenen, zonder zich te verdedigen, anderzijds. Wanneer, nog steeds in die tweede hypothese, de in het ongelijk gestelde partij die is verschenen, zich heeft verdedigd, is artikel 1020 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing, dat wil zeggen dat de omslag van de kosten van rechtswege hoofdelijk geschiedt, tenzij het vonnis daaromtrent anders

beschikt. Het staat de rechter dus vrij de in het ongelijk gestelde partij die nooit is verschenen te veroordelen tot het betalen van een deel van de vergoeding waarvan het bedrag gelijk is aan of lager ligt dan het deel van de vergoeding dat de in het ongelijk gestelde partij die wel is verschenen moet betalen. Het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de in het ongelijk gestelde partij die verstek heeft laten gaan in een geding waarbij één partij is betrokken of die welke verstek heeft laten gaan in een geding met meerdere partijen waarbij geen van de in het ongelijk gestelde partijen is verschenen, en anderzijds, de in het ongelijk gestelde partij die niet is verschenen in een geding waarbij meerdere partijen betrokken zijn en waarin een andere in het ongelijk gestelde partij is verschenen en zich heeft verweerd, is bijgevolg louter hypothetisch, daar deze aangelegenheid afhankelijk is van een casuïstiek die zich in de praktijk zal ontwikkelen. Het bepalen van de rechtsplegingsvergoedingen hangt bovendien af van de beoordelingsbevoegdheid van de rechter en vindt zijn oorsprong niet in de bestreden handeling, maar in artikel 1020 van het Gerechtelijk Wetboek.

Wat betreft de beweerde schending van het beginsel van de toegang tot de rechter en van de tegenspraak, stelt de verwerende partij dat de keuze van de Koning om de vergoeding in bepaalde gevallen te beperken, een redelijke en wettige keuze is, gelet op de algemene economie van de wet die hij ten uitvoer legt.

61. De eerste tussenkomende partij merkt op dat in de procedure die de verzoeker aanvoert om zijn belang te staven, beslissingen ten gronde zijn gewezen. De verzoeker betoogt niet dat de in het ongelijk gestelde partij verstek zou hebben laten gaan of dat een andere in het ongelijk gestelde partij ten minste eenmaal zou zijn verschenen. De verzoeker doet bijgevolg niet blijken van een rechtstreeks, actueel en zeker belang bij het aanvoeren van de in het middel ontwikkelde grief, en dus is het middel onontvankelijk.

Subsidiair, wat betreft de gegrondheid van het middel, vat de eerste tussenkomende partij het middel zo op dat het geval wordt bedoeld waarin in eenzelfde geding meer dan één partij in het ongelijk is gesteld. In een eerste

hypothese laten alle in het ongelijk gestelde partijen verstek gaan. Ze zullen alle op dezelfde wijze behandeld worden, aangezien ze zullen worden veroordeeld tot het betalen van de minimumvergoeding. In een tweede hypothese laat één van de in het ongelijk gestelde partijen verstek gaan, terwijl andere verschijnen. Dit geval verschilt van de eerste hypothese, daar de in het gelijk gestelde partij zich heeft moeten verweren tegenover de partijen die zijn verschenen. In dat geval verdwijnt de verantwoording voor de minimumvergoeding. Daaruit valt op te maken dat de Koning onderscheiden situaties op een verschillende manier heeft geregeld, rekening houdend met de prestaties verricht door de advocaat. Er is geen sprake van enige discriminatie, aangezien de situaties in kwestie van elkaar verschillen.

62. De tweede tussenkomende partij merkt op dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel. Geen enkele partij heeft verstek laten gaan in het geding waarin hij betrokken is en alle personen zijn verschenen, zodat niet is voldaan aan artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit.

Subsidiair, wat betreft de gegrondheid van het middel, is niet duidelijk met welke categorieën de verzoeker zich wil vergelijken. De tussenkomende partij vat het middel zo op dat het geval wordt bedoeld waarin meerdere partijen in het ongelijk worden gesteld. In een eerste hypothese, waarbij alle in het ongelijk gestelde partijen verstek laten gaan, is er geen verschil in behandeling, aangezien ze alle de minimumvergoeding moeten betalen. In een tweede hypothese, waarbij één partij verstek laat gaan en één of meer andere partijen verschijnen, zal de advocaat van de in het gelijk gestelde partij zich moeten verdedigen tegen de verschijnende partijen. In dat geval is het minimumbedrag van de rechtsplegingvergoeding niet automatisch verantwoord. De situaties verschillen dus van elkaar.

Beoordeling

63. In verband met de ontvankelijkheid van het middel wordt verwezen, mutatis mutandis, naar hetgeen is opgemerkt met betrekking tot een

gelijkaardige exceptie, gericht tegen het vijfde middel (zie nr. 44).

De desbetreffende door de verwerende partij en de tussenkomende partijen opgeworpen exceptie van onontvankelijkheid van het middel kan niet worden aangenomen.

64. Ambtshalve moet worden opgemerkt dat artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek bij artikel 2, 3°, van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering en tot opheffing van artikel 6 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties wordt aangevuld met een nieuw zevende lid, luidend als volgt:

“Wanneer het geding wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, of wanneer alle in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of wanneer zij uitsluitend uitstel van betaling vragen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.”

Het is de bedoeling dat de regeling vervat in deze bepaling in de plaats komt van die welke thans is vervat in artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit. De wet van 21 februari 2010 is echter nog niet in werking gesteld, en artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit is ook nog niet opgeheven.

De verzoeker behoudt dan ook zijn belang bij het achtste middel.

65. In zoverre de schending wordt aangevoerd van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, steunt het middel op een verschil in behandeling tussen twee categorieën van in het ongelijk gestelde partijen die verstek hebben laten gaan en die nooit zijn verschenen, naargelang één of meer andere verstekdoende partijen al dan niet ooit zijn verschenen: als een andere verstekdoende partij ooit is verschenen, is het basisbedrag van de

rechtsplegingsvergoeding verschuldigd, terwijl als geen andere verstekdoende partij ooit is verschenen, volgens artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit het minimumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding is verschuldigd.

De verstekdoende partijen die nooit zijn verschenen, bevinden zich in de twee gevallen in een vergelijkbare situatie. Het criterium voor het verschil in behandeling heeft te maken met de houding die door de andere partijen in het geding is aangenomen. In het geval bedoeld in artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit heeft de advocaat van de in het gelijk gestelde partij, bij gebrek aan verschijnen van enige tegenpartij, geen belangrijke bijkomende prestaties moeten verrichten. In de andere gevallen daarentegen, die vallen onder de toepassing van de artikelen 2 tot 4 van het bestreden koninklijk besluit, heeft die advocaat ter zitting de belangen van zijn cliënt moeten verdedigen. Op zich is het bedoelde criterium objectief en pertinent ten opzichte van de zorg om aan de in het gelijk gestelde partij een tegemoetkoming in de kosten en erelonen van haar advocaat te verzekeren.

Er dient evenwel te worden nagegaan of de in artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit vervatte maatregel niet onevenredig is.

In dit opzicht stelt de Raad van State vast dat het lot van elke verstekdoende partij, wat betreft het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding, volledig afhankelijk is van de houding die door andere procespartijen wordt aangenomen, zijnde een element waarop de verstekdoende partij geen enkele invloed kan uitoefenen. Zoals de verwerende partij evenwel terecht opmerkt, bepaalt artikel 1020, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek dat “de verwijzing in de kosten [...] van rechtswege [wordt] verdeeld per hoofd, tenzij het vonnis anders beschikt”. Op grond van die bepaling kan de rechter het bedrag van de aan de in het gelijk gestelde partij verschuldigde rechtsplegingsvergoeding over de in het ongelijk gestelde partijen verdelen, daarbij rekening houdend met het feit dat één of meer partijen niet zijn verschenen en andere partijen wel zijn verschenen en zich ook verdedigd hebben. Bekeken in het licht van die bepaling, doet artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit niet blijken van onevenredige gevolgen

voor de verstekdoende partij.

In zoverre kan het middel niet worden aangenomen.

66. In zoverre de schending wordt aangevoerd van het recht van toegang tot de rechter, de wapengelijkheid en het beginsel van de tegenspraak, steunt het middel op de mogelijkheid dat sommige partijen de voorkeur eraan zouden geven om verstek te laten gaan, eerder dan om zich in rechte te verdedigen, teneinde op die manier in geval van verlies slechts een beperkte rechtsplegingsvergoeding te moeten betalen.

Opdat het minimumbedrag van toepassing zou zijn, is volgens artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit inderdaad vereist dat geen enkele van de in het ongelijk gestelde partijen is verschenen. Dit zou ertoe kunnen leiden, zoals in het middel wordt aangevoerd, dat sommige partijen ervoor opteren om helemaal niet te verschijnen (wetende dat zij dan slechts veroordeeld kunnen worden tot het minimumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding), eerder dan te verschijnen (in welk geval zij zouden kunnen worden veroordeeld tot het basisbedrag en theoretisch zelfs tot het maximumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding).

Als een partij, met name een verweerder of een gedaagde in hoger beroep, voor een dergelijke strategie zou kiezen, zou dat echter haar eigen beslissing zijn. De verzoeker maakt niet aannemelijk dat de regeling vervat in artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit van die aard is dat een partij ertoe aangezet zou worden om af te zien van een verdediging in rechte van haar rechten en belangen, in de veronderstelling dat zij meent over voldoende argumenten te beschikken om zich tegen de aanspraken van de andere partij te verdedigen. De genoemde bepaling houdt dan ook geen schending in van de in het middel ingeroepen beginselen van toegang tot de rechter, wapengelijkheid en tegenspraak.

Aan deze conclusie wordt geen afbreuk gedaan door de vaststelling dat de wetgever bij de wet van 21 februari 2010 geoordeeld heeft de regeling vervat in artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit te moeten uitbreiden tot de gevallen waarin de in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting wel zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of waarin zij uitsluitend uitstel van betaling hebben gevraagd. Zoals uit de parlementaire voorbereiding van het nieuwe artikel 1022, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek blijkt, heeft de wetgever willen optreden tegen de “onbillijke situatie” die door artikel 6 van het bestreden koninklijk besluit gecreëerd wordt “voor de te goeder trouw handelende persoon die wel verschijnt en daardoor het risico loopt dat een hogere rechtsplegingsvergoeding wordt toegekend dan wanneer hij te kwader trouw handelt en niet verschijnt” (memorie van toelichting, Parl. St., Kamer, 2009-10, nr. 52-2313/1, p. 5). In de twee genoemde gevallen gaat het telkens om partijen die niet de bedoeling hebben om zich ten gronde te verdedigen tegen de aanspraken van de tegenpartij. Vanuit het oogpunt van het recht op toegang tot de rechter, de wapengelijkheid of de tegenspraak gaat het om gevallen die niet te vergelijken zijn met die waarin een partij meent over voldoende argumenten te beschikken om zich tegen de aanspraken van de tegenpartij te verdedigen, maar ervan zou kunnen afzien uit vrees een hoge rechtsplegingsvergoeding te moeten betalen.

In zoverre kan het middel evenmin worden aangenomen.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoeker wordt verwezen in de kosten van het beroep, begroot op 175 euro.

De tussenkommende partijen worden verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 250 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 31 augustus 2011, door de Raad van State, Ve kamer, samengesteld uit:

Robert Andersen,	eerste voorzitter van de Raad van State,
Paul Lemmens,	kamervoorzitter,
Pierre Liénardy,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Wim Geurts,	griffier.

De griffier

De eerste voorzitter van de Raad van State

Wim Geurts

Robert Andersen